

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

2013

Adéla Manišová

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní sociální a humanitární práce

Adéla Manišová

Hispanští imigranti v multikulturní společnosti USA

Bakalářská práce

vedoucí práce: Mgr. Vladislava Závorská

2013

„Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.“

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Vladislavě Závorské za povzbuzující a inspirativní vedení mé práce.

Obsah

Úvod	4
1 Multikulturalismus	6
1.1 Multikulturalismus USA	9
2 Hispánci v USA.....	14
2.1 Příslušníci Hispánské menšiny v USA	14
2.2 Historie hispánské imigrace do USA	18
2.3 Situace hispánských přistěhovalců v USA dnes	23
2.4 Shrnutí.....	26
3 Výzkumná část.....	27
3.1 Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky	27
3.2 Metodologie	27
3.2.1 Metoda tvorby dat.....	27
3.2.2 Popis výzkumného souboru.....	28
3.2.3 Fixace a zpracování dat	30
3.2.4 Etické hledisko výzkumu	30
3.3 Výsledky analýzy dat.....	31
3.3.1 Jazyková vybavenost imigrantů.....	31
3.3.2 Vědomí a odvaha dožadovat se osobních práv.....	34
3.3.3 Významné druhé osoby	35
3.3.4 Ilegalita pobytu	37
3.3.5 Majetek	39
3.3.6 Vzdělání.....	39
3.3.7 Barva pleti	40
3.4 Shrnutí.....	41
3.5 Diskuze	43
Závěr	44

Seznam literatury: 46

Úvod

Hispanští imigranti ve Spojených státech Amerických představují početnou a rozmanitou skupinu, jejíž přítomnost u Američanů vyvolává odlišné reakce. Sama jsem se o tom mohla přesvědčit během své tříměsíční zahraniční praxe v rámci studia oboru Mezinárodní sociální a humanitární práce na jaře roku 2012 v Denveru, Colorado. Počet hispánských přistěhovalců v USA stále narůstá a podle odhadů bude v roce 2040 hispánská menšina tvořit 25 % americké populace. (Huntington, 2004, s. 229) Spojené státy americké jsou multikulturní zemí, která by měla zaručovat příslušníkům této menšiny přijetí, respekt k jejich odlišnosti a podporovat tak rozmanitost celého amerického národa. Mezitím je však tato menšina v médiích a v diskuzích lidí negativně spojována zejména s imigrací, diskriminací, populačním růstem, bilingválním vzděláním, nezaměstnaností nebo kriminalitou.

Cílem práce je prostřednictvím kvalitativního empirického šetření zjistit, jakým způsobem vnímá příslušník hispánské menšiny přijetí ze strany Američanů a zda ve svém každodenním životě naráží na obtíže spojené se svým původem (a jakého charakteru tyto obtíže jsou). Pro zasazení kvalitativního výzkumu do kontextu nejprve v teoretické části práce vysvětluji koncept multikulturalismu v USA a pomocí teorie charakterizuji základní rysy Hispánské menšiny.

První kapitola se věnuje multikulturalismu a dále konkrétně multikulturalismu ve Spojených státech Amerických. V první části kapitoly vysvětluji koncept multikulturalismu, jeho kritiku a vliv na imigrační politiky zemí obecně. V druhé části popisují vývoj multikulturních idejí v USA a jejich vliv na imigrační politiku USA. Vycházím přitom zejména ze zahraničních publikací věnujících se multikulturalismu.

Druhá kapitola je věnována Hispánské menšině. Nejprve vymezují pojem *hispánská menšina v USA* a popisují negativní důsledky nepřijetí ze strany majoritní společnosti, kterými jsou stigmatizace a diskriminace. Pro vymezení pojmu hispánské menšiny čerpám ze zahraniční literatury zabývající se hispánskou menšinou a pro vysvětlení stigmatizační teorie vycházím z díla E. Goffmana *Stigma*. V této kapitole se rovněž zabývám fenoménem ilegální imigrace, se kterým je hispánská menšina spojována. Vysvětluji tento pojem v kontextu imigrační politiky Spojených států se

zaměřením na historii imigrace Hispánců do USA. Závěrem kapitoly se snažím nastínit současnou situaci hispánské menšiny s detailnějším zaměřením na mexické přistěhovalce.

Třetí kapitola je věnována výzkumu. Pro svůj výzkum jsem využila kvalitativní empirickou studii, ve které zjišťuji zkušenosti hispánských imigrantů s přijetím majoritní společností USA. Hlavní výzkumnou otázkou je, jakým způsobem vnímá příslušník hispánské menšiny přijetí ze strany Američanů a zda ve svém každodenním životě naráží na obtíže spojené se svým původem (a jakého charakteru tyto obtíže jsou). Výzkum probíhal na jaře roku 2012 s vybranými respondenty v Coloradu, USA. Získaná data zpracovávám a analyzuji za pomoci prvků zakotvené teorie a popisuji jejich interpretaci. Limity výzkumu a možné využití výsledků výzkumu uvádím v diskuzi.

Problematika přistěhovalectví, ilegální imigrace a narůstajícího počtu přistěhovalců klade sociální práci nové výzvy v podobě požadavků na interkulturní kompetence sociálních pracovníků, řešení nových etických dilemat a vývoje nových kulturně relevantních služeb. Výsledky práce mohou sloužit k hlubšímu pochopení perspektivy přistěhovalců a mohou pomoci pracovníkům přizpůsobit služby specifickým potřebám jejich klientů. Payne (2005, s. 280) uvádí, že podle Seeley (2004) je pro krátkodobou sociální práci s příslušníky menšinových skupin důležité zaměřit se na subjektivní interpretace kulturních zkušeností klientů, aby mohli správně uchopit skutečnosti, které jsou důležité pro klienta. Proto svou práci zaměřuji na výzkum konkrétních zkušeností příslušníků hispánské menšiny, které jsou pro pochopení klientovy situace a následnou účinnou intervenci zásadní.

1 Multikulturalismus

Multikulturalismus představuje vizi společnosti, jejíž hodnoty jsou rozmanitost a proměnlivost. Podobně rozmanité jsou i definice a pojetí multikulturalismu. Tímto pojmem bývá označován typ společenské situace, vědecká teorie, jindy zase politický cíl, vize či ideál nebo soubor praktických nebo vzdělávacích strategií směřujících k uskutečnění tohoto ideálu. Může být klasifikován rovněž jako ideologie, koncept, princip, diskurs nebo hnutí, hodnota, postoj, problém nebo výzva. (Hirt, Jakoubek, 2005, s. 9) Obsahové naplnění pojmu multikulturalismus se liší v jednotlivých zemích v závislosti na přístupu dané země k tomuto konceptu. Pro obecné vysvětlení tohoto pojmu uvádím pouze několik vymezení tohoto pojmu a jeho charakteristické rysy, které se obdobně objevují u všech modelů v dílčích zemích, a konkrétněji se věnuji multikulturalismu Spojených států amerických v další podkapitole.

Klíčové slovo multikulturalismu je odlišnost. Ústředním znakem multikulturalismu je pozitivní podpora odlišností vyplývajících z rasových, etnických a jazykových rozdílů jednotlivých skupin ve společnosti. Zdůvodnění pro podporu odlišností je založeno na argumentu přínosu pro jednotlivce na jedné straně a pro celou společnost na straně druhé. Pro jednotlivce představuje největší přínos multikulturalismu ochrana jeho individuálních práv. Multikulturalismus totiž předpokládá, že světonázorová orientace jednotlivce a jeho hodnoty jsou zakořeněny v jeho kultuře a proto by měly být dílčí kultury chráněny a posilovány, obzvláště pokud patří k ohrožené skupině. Minoritním skupinám jsou přiznávána práva na sebeurčení, respekt vůči kulturním a náboženským praktikám, které by jinak byly zákonem zakázány, a právo na uznání skrze zachování symbolů, které pomáhají skupině udržet její váženost a získat úctu ostatních. Pro společnost multikulturalismus přináší výhody spojené s odlišností – bohatství pramenící ze vzájemné interakce rozdílných kultur, tolerance a respekt vůči odlišným kulturám a náboženstvím a zároveň hlubší vhled do kultury vlastní, která se musí vymezovat vůči kultuře odlišné. (Heywood, 2004, s. 215)

Multikulturní teorie vznikaly zčásti z liberalismu a zčásti ze snahy liberalismus překonat a jít za jeho hranice. Liberální multikulturalismus vychází ze závazku svobody a tolerance. Jednotlivci musí mít schopnost zvolit své vlastní morální přesvědčení,

kulturní praktiky a způsob života bez ohledu na souhlas nebo nesouhlas ostatních. Zároveň musí být schopni respektovat názory a přesvědčení druhých. Tento důraz je založen na hodnotě pluralismu, jehož hlavní myšlenkou je, že neexistuje jediný recept na dobrý život a jediný správný životní styl. Naopak existuje více možností, které spolu navzájem soutěží. Někteří teoretikové multikulturalismu však odmítají liberalismus s tvrzením, že liberalismus nemá dostatečnou kapacitu podporovat odlišnost v její celé šíři. Protože hlavní hodnotou liberalismu jsou lidská práva a svoboda, liberalisti nemohou ve svém přístupu tolerovat jevy, které vnímají jako netolerantní nebo neliberální (např. ženská obřízka), odporující právu jednotlivce být tolerantní a být tolerován a právu na svobodu. Naopak neliberalističtí multikulturalisti zdůrazňují osobitost vycházející z kulturního prostředí jednotlivce. (Heywood, 2004, s. 215)

Kritizují tak liberální univerzalismus, který i přes prosazování ideálu rovnosti a tolerance vede ve svém důsledku k symbolické i ekonomické diferenciaci občanů. Podle neliberálních multikulturalistů je idea liberálního národního státu falešná, protože každý stát je spojen s kulturou politických a ekonomických elit a ti, kteří nejsou součástí ústředních skupin společnosti, jsou skrytě i otevřeně vylučováni a znevýhodňováni. Na tento nedostatek liberálního národního státu reaguje multikulturalismus, protože ústředním ideálem multikulturalismu je integrace těchto vyloučených skupin do společenského celku. K tomu by mělo dojít skrze veřejné uznání kulturně-skupinové identity a vytvoření skupinově diferencovaných institucí a politik. Problémem je, že multikulturalismus není pouze teorie. (Hirt, Jakoubek, 2005, s. 52)

Spíše než teorii bychom měli multikulturalismus chápat jako deskriptivní schéma sociální reality. Nejde v první řadě o teoretická východiska, na základě kterých později vznikají jevy ve společnosti, ale naopak jde o popis jevů, které se ve společnosti vyskytují a které jsou následně teoreticky popsány. To můžeme vidět na použití adjektiva multikulturní, kterým je popisován určitý stav společnosti a tedy to, co utváří charakter této společnosti. Nejde však jen o pouhý výklad sociální reality. Čím více je totiž tento výklad uznáván jako pravdivý, tím více se projevuje v jevech, které se snaží popsat. (Hirt, Jakoubek, 2005, s. 50)

Jaký význam slovo multikulturní nese? Předpona „multi“ neznamena pouze množství kultur, ale také různost kultur. Pojem kultura v multikulturní perspektivě

znamená nejen kulturní tradici (židovskou, islámskou, západní atd.), ale také jazykovou identitu, náboženskou identitu, etnickou identitu a dokonce i identitu sexuální. (Sartori, 2005, s. 46) Jeffrey Alexander ve svém článku uvádí definici multikulturalismu Catherine Stimpson, podle níž jde o „*nahlížení na společnost jako na soubor několika stejně hodnotných, avšak odlišných rasových a etnických skupin*“. (Alexander, 1993, s. 43-44) Dále však v článku ukazuje, že multikulturalismus nemá být definován pojmy oddělení a odlišnosti, ale spíše začlenění a solidarity, přičemž solidarita se musí vztahovat především na osobnosti a teprve následně na odlišné vlastnosti těchto osobností. V takovém prostředí kolektivních závazků a osobní autonomie mohou skupiny vyjadřovat své právo na obdiv na základě své odlišnosti. (Alexander, 2001, s. 49-70)

Objevují se i hojné kritiky tohoto konceptu. Základním argumentem proti je tvrzení, že multikulturalismus podporuje spíše rozdělení mezi lidmi než jejich jednotu – práva menšin mají větší význam než práva většiny, důraz na etnicitu oslabuje národní nebo občanskou jednotu a tento argument někdy bývá umocněn tvrzením, že multikulturní společnosti jsou ve své podstatě roztříštěné a založené na konfliktu. Další kritika směřuje k často nízké politické participaci jedinců v multikulturní společnosti, kteří ne vždy cítí sounáležitost s novou zemí, a velmi slabému sociálnímu státu. (Heywood, 2004, s. 217-218) Problémem je i to, že multikulturalismus není schopen zajistit práva jednotlivců a mnohem větší důraz klade na boj proti útlaku skupin a jejich kultur. Zároveň ale není schopen zdůvodnit větší důležitost etických a politických nároků etnických skupin nad právy jednotlivce. (Hirt, Jakoubek, 2005, s. 52)

Multikulturalismus proniká i do imigračních politik zemí. Multikulturní model imigrační politiky podporuje odlišnost a jedinečnost menšiny od většinové populace. Od menšinových skupin se neočekává, že se zbaví svých specifík (jazyk, kultura, sociální vztahy a spolkový život), právě naopak, stát podporuje rozvoj těchto odlišných specifík. (Šišková, 2001, s. 25) Někdy je politický multikulturalismus označován jako kulturní partikularismus, v rámci kterého dochází k několika variantám uznání kultury, od v různé míře symbolického uznání až po uznání celkové autonomie dílčích kulturních skupin. Míra se liší v jednotlivých státech podle toho, jak státy vykládají pojem kultura a jakou relevanci tomuto pojmu přikládají. Takto je většinou určeno několik skupin, jež jsou uznány za minority a na základě tohoto uznání mají právo užívat specifické veřejné

služby. (Hirt, Jakoubek, 2005, s. 56-57) V následující podkapitole se věnuji multikulturalismu a multikulturní politice v USA, jejímu vývoji a současnému stavu.

1.1 Multikulturalismus USA

V této podkapitole popisují vývoj americké národní identity a multikulturalismus v USA. Zaměřují se zejména na vnímání národní identity, současnou situaci a možný budoucí vývoj.

Utváření amerického národního vědomí procházelo spory o povahu kulturního soužití a o povahu národní identity jako takové. U zrodu amerických dějin byla vize nového světa, do kterého přicházeli lidé z různých koutů země, aby unikli útlaku a neutěšené minulosti, kterou zažívali v zemi svého původu. Radikální opuštění minulosti rozdílných skupin mělo vyústit v novou společnou identitu, která měla stát na univerzálních hodnotách lidské svobody a rovnosti. Ideou byl jednotný homogenní americký národ, k jehož vytvoření měl přispět univerzalistický asimilacionismus. Tento proces je někdy popisován jako tavící tyglík („melting pot“), ve kterém dochází k rozpuštění původních charakteristik jednotlivých etnických skupin, tedy k asimilaci. Asimilace představuje aktivity konané za účelem plné institucionální participace jednotlivce nebo skupiny skrze identifikaci s původními vlastnostmi majoritní skupiny. Přičemž vlastnosti přiznávané majoritní skupině se mohou procesem asimilace mírně proměňovat. (Alexander, 1988, s. 35-37; Barša, 2003, s. 23-27)

Asi nejlépe tuto ideu vystihuje francouzský imigrant druhé poloviny 18. století Hector St. John de Crevecoeur, který definuje novou americkou identitu takto: *„Američanem je ten, kdo za sebou nechá starodávné předsudky a mravy a přijme nové od nového způsobu života, jemuž přitakal. Zde jsou jednotlivci všech národů rozpuštěni do nové lidské rasy.“* (Barša, 2003, s. 25)

Při popisu konceptu univerzalistického asimilacionismu považují za důležité odlišit pojem asimilace od dalších velmi blízkých pojmů. Ve svém výzkumu Rotheram-Borus (1993, s. 86–87) rozlišuje tři pojmy – asimilace, akulturace a pluralismus. Asimilace je podle ní model, ve kterém se menšinová skupina stává součástí většinové nebo dominantní skupiny tím, že akceptuje její normy nebo tím, že majoritní skupina

odmítá minoritní skupinu. V kontextu USA je tento pojem tedy synonymem pro tavící tyglík („melting pot“).

Akulturační s sebou nese přijetí ze strany majoritní i minoritní skupiny. Během času se normy, hodnoty a chování obou skupin proměňují vlivem vzájemné interakce a vytváří se nová podoba kultury.

Třetí pojem, pluralismus, představuje situaci, ve které jsou normy obou skupin respektovány a akceptovány, ale žádná skupina se nijak neproměňuje vlivem kontaktu mezi sebou.

Asimilaci, akulturaci a pluralismus je nutné odlišit od pojmu integrace. Integraci můžeme popsat jako vzájemnou interakci mezi přistěhovalci a hostitelskou společností, kde společnost má větší moc a prestiž než skupiny imigrantů. (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 10)

Sartori (2005, s. 74-75) u tématu integrace zdůrazňuje, že integrace může být účinná jen tehdy, pokud osoby, které mají být integrovány, s integrací souhlasí a považují ji za žádoucí. Nestačí udělit přistěhovalci subjektivní práva, která může jako občan užívat, musí být také motivován přispívat k jejich tvorbě. Vidíme tak, že integrace do velké míry závisí na přistěhovalcích samotných, jejich ochotě se do nové společnosti začlenit a na jejich lidském kapitálu. Rovněž podmínky pro integraci vytvořené hostitelskou společností jsou pro integraci zcela zásadní – politika a instituce, postoje k imigrantům, migrační a integrační přístupy dané země. (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 10)

Ačkoli původní idea amerického národa byla nejbližší konceptu univerzalistického asimilacionismu, v porovnání s americkou historií vidíme, že tato vize je pouze mýtus. Ve skutečnosti se jednotlivé skupiny nerozpouštěly do nové univerzální identity, ale skupiny Francouzů, Španělů a dalších národů se asimilovaly do kultury anglicky mluvících protestantů. Navíc až do poloviny 60. let 19. století byla americká demokracie jen „pro bílé“, jak můžeme vidět z vydané legislativy omezující práva Indiánů, přistěhovalců z Číny a později imigrantů z dalších zemí Asie a Jižní Ameriky. Většina přistěhovalců z jižní a východní Evropy byla postupně integrována a později i asimilována do americké společnosti, která tak pohlcovala jednotlivé

přistěhovalecké vlny a docházelo k míchání a rozpouštění etnických a kulturních příslušností v jednu americkou monokulturní identitu. Nepodařilo se to však zcela a na počátku 20. století vznikaly ve Spojených státech amerických čtvrti jednotlivých etnických minorit žijící specifickým způsobem. Vláda na to reagovala amerikanizační politikou, v rámci které poskytovala přistěhovalcům kurzy anglického jazyka, občanské výchovy a amerických dějin. Na přistěhovalce byl vyvíjen tlak, aby se oprostili od svých národních a kulturních kořenů a opustili chápání své identity jako příslušníků k určité etnické skupině a zaměnili ho za americkou identitu sdílející ideály svobody a demokracie. Spojené státy americké jsou tedy v polovině dvacátého století multietnickou zemí s dominantní anglosaskou protestantskou kulturou. (Barša, 2003, s. 24-28)

Po druhé světové válce a hrůze nacismu v Evropě byly Spojené státy americké konfrontovány s projevy rasismu ve vlastní zemi a samozřejmostí nadřazenosti bílé rasy. Rovněž rozpad koloniálních říší přinesl přehodnocení ze strany bělochů a aktivizaci barevných Američanů, kteří začali bojovat proti segregaci a za rovnost občanských práv a příležitostí. Později se tito občané dovolávají i veřejného uznání zvláštních kulturních skupinových identit. V druhé polovině 60. let 20. století se objevuje nový intelektuální proud prosazující myšlenku kulturního pluralismu (později multikulturalismu) v opozici k dosud převládajícímu asimilacionismu. Zakladatel nového pojetí Ameriky, Horace Kallen, představil svou vizi jako „*národ národností, které si uchovávají svou autonomii a přitom jako rovný s rovným dobrovolně kooperují v rámci společných institucí.*“ (Barša, 2003, s. 31) Nejde již tedy o slévání jednotlivých tradic a kultur v univerzální americkou kulturu představovanou ideou tavícího tyglíku. Cílem je skupinová rovnoprávnost a autonomie. Tento model označuje Hirt (Hirt, Jakoubek, 2005, s. 15) gastronomickou metaforou „*salátové mísy, ve které si různé přísady (etnické skupiny) uchovávají svoji chuť a formu, nicméně dohromady tvoří svébytný pokrm, který je charakteristický jedinečností svého namíchání.*“ Americká identita musí zahrnovat kulturně-skupinovou různorodost bez jedné vůdčí kultury (anglosaská), která by nové identitě vštěpovala monokulturní rámec. Dílčí kultury se samostatně rozvíjejí, ale nezdůrazňují svou identitu na úkor společné identity, svobodně vstupují do interakcí s dalšími kulturami a tvoří tak jedinečný interkulturní celek. Soudržnost v rámci tohoto celku by měla být založena na vzájemném respektu. (Barša,

2003, s. 42) Jednotlivé skupiny imigrantů by měly být strukturálně integrovány do nové společnosti, ve které užívají stejná práva s majoritní populací, včetně práva na částečné uchování specifických rysů chování daného etnika. V současnosti se však strukturální integrace příliš nedaří a probíhá pouze integrace dílčí, která s sebou nese diskriminační postavení. (Šišková, 2001, s. 24)

V 60. letech 20. století třetí masová imigrační vlna představována přistěhovalci ze zemí Latinské Ameriky a Asie, kteří nebyli vystaveni působení nástrojů tzv. amerikanizační politiky (výuka anglického jazyka, občanské výchovy a americké historie), udržovala styk se zemí původu a zůstala součástí její kultury. Nedocházelo k intenzivní asimilaci a imigranti se sdružovali v komunitách mluvících stejným neanglickým jazykem. (Huntington, 2004, s. 29) V druhé polovině 20. století se Spojené státy americké stávají zemí vedle sebe žijících menšin, kde se postupně zcela vytrácí většinová společnost. Vzniká nová univerzální společnost, ve které se jednotlivec může setkat téměř se všemi národy a kulturami světa. (Barša, 2003, s. 42)

Výzvou pojetí multikulturalismu USA se stalo 11. září 2001, kdy došlo k útoku na Světové obchodní centrum v New Yorku. Liberální a konzervativní křídla americké vlády začala hledat kompromis mezi dodržením závazku občanských svobod na jedné straně a zprostředkováním bezpečnosti svým občanům na straně druhé. Ve světle teroristických útoků z 11. září musel být znovu definován postoj vůči americkým muslimům a arabskému světu, zejména z důvodu hrozby terorismu fundamentalistického křídla Islámu. Namísto vnitrostátního multikulturalismu se USA začaly zaměřovat na globální kulturu migrantů, jež má stále větší vliv na americkou kulturu. Důraz se přenesl také na vnímání role náboženství v sekularizovaném demokratickém státě. Zejména vlivu fundamentalistických islámských hnutí, která jsou vnímána jako možná hrozba. Důsledky narůstajícího vlivu nově příchozích skupin imigrantů jsou jen těžko předvídatelné. (Rubin, Verheul, 2009, s. 5-25)

V posledních letech stále roste počet hispánských přistěhovalců a hispánská menšina tvoří početně největší menšinu. V roce 2010 to bylo 21,2 miliónů imigrantů z Latinské Ameriky a Karibiku. (Acoste, De la Cruz, 2011, s. 3) Fenomén hispanizace Spojených států amerických s sebou mimo jiné přináší v historii USA nevídaný jev, kdy většina přistěhovalců nemluví anglickým jazykem. Otázkou je, jakým způsobem bude

americká společnost na nové trendy v migraci reagovat a jak se vypořádá se stále rostoucím vlivem hispánské menšiny. Huntington (2004, s. 28 -31) uvádí čtyři možné scénáře vývoje americké identity.

V první variantě popisuje USA jako multikulturní zemi, která přijde o dominantní kulturu, ale zachovává si původní hodnoty, na kterých byla vystavěna. Jak ale dále popisuje, není možné udržet jednotu národa, který je spojen pouze politickou smlouvou jednotlivců, které nepojí žádné sociální vazby. Tento nejednotný konglomerát by musel být udržován silnými institucemi, které USA nemá.

Podle druhého scénáře by mohlo dojít k tomu, že USA se stanou bilingvální (anglický a španělský jazyk) a bikulturní (anglosaská a hispánská kultura) společností, které bude chybět kulturní a jazyková jednota. Některé části Ameriky by byly výhradně hispánské, jinde by vedle sebe existovaly dvě kultury a dva jazyky.

Ve třetí variantě nastiňuje možnost negativní reakce bílých Američanů, kteří se jako původní dominantní skupina mohou cítit ohroženi konkurencí jiných etnik a vytvořit tak rasově netolerantní společnost s vysokou mírou konfliktů mezi jednotlivými skupinami.

Poslední varianta představuje posílení původní dominantní kultury křesťanství, anglosaských hodnot, evropského kulturního dědictví a anglického jazyka. Přičemž největší důraz klade na křesťanství, které vyznává naprostá většina bílých, hispánských a černých Američanů, a ve kterém by mohli Američané upevnit národní identitu.

Která z navrhovaných variant nakonec ve společnosti převládne, je otázkou budoucího vývoje. Také výsledky mého výzkumu mohou napovědět, které z variant je americká společnost nakloněna více. Ve výzkumu budu zjišťovat perspektivu hispánských přistěhovalců a jejich vnímání přijetí ze strany majoritní americké společnosti. Pro lepší pochopení situace hispánských přistěhovalců se v další kapitole věnuji historickému vývoji migrace z Latinské Ameriky a Karibiku do USA a současnému stavu imigrace.

2 Hispánci v USA

V této kapitole se věnuji hispánským přistěhovalcům v USA. V první části kapitoly se věnuji vymezení pojmu hispánská menšina v USA. Protože vymezení etnické skupiny úzce souvisí s přijetím ze strany majoritní společnosti, jejíž reakce bývá většinou negativní a vede ke stigmatizaci, zabývám se v další části problematikou stigmatu (podle stigmatizační teorie E. Goffmana) a diskriminací. Mezi hispánskou menšinou se objevuje ve velké míře ilegální imigrace, snažím se tedy vymezit tento pojem a uvést ho do kontextu americké imigrační politiky 20. a 21. století pomocí exkurzu do historie imigrace Hispánců do USA. Nakonec popisují současnou situaci hispánské menšiny, s důrazem na mexické přistěhovalce.

2.1 Příslušníci Hispánské menšiny v USA

Jako příslušníci hispánské menšiny jsou označováni přistěhovalci několika španělsky mluvících skupin obyvatel Mexika, Kuby, Puerto Rica, El Salvadoru a dalších zemí Latinské Ameriky a Karibiku (popř. dalších španělsky mluvících zemí z celého světa), kteří nyní žijí v USA. (Henretta a kol., 1993, s. 165) Jednotlivé skupiny této menšiny se liší tím, do jaké míry používají španělský jazyk, kde ve Spojených státech se usazují, nakolik jsou ochotni přijmout americkou kulturu či jsou věrní svému kulturnímu dědictví, jak vnímají sami sebe v americké společnosti a velikostí bohatství a chudoby. Spojujícím prvkem jednotlivých podskupin zůstává náboženství (příslušnost ke katolické církvi) a španělský jazyk, který bývá často modifikován a silně ovlivněn amerikanismy. (Gann, Duignan, 1986, s. 4)

Termín hispánská menšina však není zcela jednoznačný. Jak jsem již uvedla, spojuje velké množství rozlišných podskupin, jejichž příslušníci se ne vždy zcela identifikují s jednotným označením „Hispánci“. Příslušnost k etnické skupině musíme chápat především jako sociální fenomén, který částečně souvisí s navenek viditelnými fyzickými a kulturními rozdíly mezi dvěma či více skupinami. Kromě toho bychom měli chápat etnicitu jako dynamický koncept, který může být měněn samotnými příslušníky dané etnické skupiny a v závislosti na historických okolnostech. Rovněž to, zda je možné jednotlivce považovat za příslušníka určité etnické skupiny, nezáleží

pouze na viditelně připsatelných rysech, ale také na osobní identifikaci jedince s konkrétní etnickou skupinou. V neposlední řadě musíme vzít v potaz další rozměr etnicity – interakci. Do jaké míry se etnické skupiny vyhraní nebo splynou s majoritní společností, záleží i na přijetí, které skupina prožívá ze strany většinové společnosti, neprodleně po přistěhování a po něm následujícím období. Velmi často skupiny zažívají nepřijetí až nepřátelství majoritní společnosti, která nově příchozí skupinu považuje za hrozbu a konkurenci v boji o omezené ekonomické zdroje. Pokud je reakce negativní, dochází k upevnění vazeb příslušníků nově příchozí skupiny a vymezení vůči ostatním s důrazem na hodnoty, jazyk a kulturu země původu a minoritní skupina musí čelit stigmatizaci a diskriminaci. (Bean, Tienda, 1980, s. 10-11)

Termínem stigma Goffman (2003, s. 11-18) označuje silně diskreditující atribut, který způsobuje, že druzí nevnímají další charakteristiky jednotlivce a tento silně negativní atribut ovlivňuje vnímání jedince v jeho celistvosti. Vedle určitého atributu může jít i o chování nebo reputaci, která jedince sociálně diskredituje a druzí ji chápou jako nedostatek, selhání či handicap. Celkem definuje tři typy stigmat. V kontextu stigmatizace hispánských přistěhovalců je relevantní třetí typ stigmat, tzv. kmenová stigmata, která se týkají rasy, národa či náboženství a jež se mohou šířit rodově a ovlivňovat tak všechny členy rodiny. Vždy jde o vztah mezi atributem a stereotypem. Pokud se atribut odlišuje od očekávaného stereotypu, ti, kteří odlišnost vnímají, začnou nahlížet na daného jednotlivce ovlivnění touto nežádoucí odlišností a odvrátí se od něj nebo pominou nárok jeho dalších atributů na pozornost. Jedinec je tedy nositelem stigmatu. Na základě jednoho nežádoucího atributu jsou mu dále připisovány další nedokonalosti a je od něj očekáváno určité chování, jednání nebo od normálu odlišné vlastnosti. Chování druhých a jejich odmítnutí stigmatizovaného vede k pokusu o nápravu odlišnosti, která je však ve svém důsledku transformací osobnosti stigmatizovaného. Důsledkem stigmatizace je nejen odříznutí jedince od společnosti, ale i od sebe samého, protože je narušena jeho sociální identita.

V interakcích s druhými prožívá stigmatizovaný nejistotu, jelikož se domnívá, že druzí si o něm myslí něco jiného, než prezentují na venek. V interakcích může jedinec vnímat podrobné zkoumání druhých, kteří očekávají objevení dalších odlišností a jeho drobná selhání mohou vykládat jako potvrzení jeho stigmatizující odlišnosti. Rovněž průběh interakcí mezi stigmatizovaným a druhými nemusí probíhat zcela obvykle. Ne

zřídka je stigmatizace důvodem pro diskriminaci. Stigmatizovaný jedinec není druhými vnímán jako plnohodnotný člověk, ale jako méněcenný jedinec, jenž může v některých případech představovat i riziko a nebezpečí pro majoritní společnost a to je argumentem proto, aby s ním mohlo být zacházeno jinak. (Goffman, 2003, s. 24-25) Prvky diskriminace hispánských přistěhovalců můžeme sledovat v oficiálních dokumentech USA (imigrační zákony, nařízení a vyhlášky), stejně jako v konkrétních případech diskriminačního zacházení s přistěhovalci v oblasti zaměstnání, bydlení, vzdělání nebo přístupu ke zdravotní péči. Většina hispánských přistěhovalců žila v druhé polovině 20. století v chudobě. Příjem mexické domácnosti v porovnání s americkou byl téměř o 5 000 dolarů ročně nižší, průměrný příjem rodiny z Puerto Rica dokonce o 8 000 dolarů nižší. Kromě toho většina škol neposkytovala bilingvní vzdělání a střední školu v 70. letech dokončilo pouze 30 % studentů a vysokou školu pouze 7 % hispánských studentů. Čím více hispánská komunita rostla, tím větší obavy to vzbuzovalo u většinové bílé společnosti a zvyšovala se i míra diskriminace. (Norton a kol., 1990) Integrace hispánských přistěhovalců proběhla jen na velmi nízké úrovni. Hispánská menšina tvoří kompaktní komunity, které si nárokují právo na vlastní jazykovou a kulturní nedotknutelnost. (Sartori, 2005, s. 75)

K pozitivnímu vnímání Hispánců nepřispívá ani fakt, že příslušníci hispánské menšiny jsou velmi často spojováni s ilegální migrací. Ačkoli počty imigrantů bez dokumentů jsou pouze odhadované a nemohou být nikdy přesně vypočteny, odhaduje se, že největší počet ilegálních přistěhovalců v USA tvoří právě Hispánci. Ze statistik Ministerstva USA pro domácí bezpečnost (United States, Department of homeland security, 2011, s. 93 - 98) můžeme vidět, že největší počet zadržených imigrantů bez dokumentů a následných deportací bylo v roce 2011 z řad Mexičanů (489 547), imigrantů z Guatemaly (39 153) a z Hondurasu (29 122), z celkového počtu 641 633 zadržených osob.

Vymezení pojmu *imigranta bez dokumentů* není v literatuře zcela jednoznačné a můžeme se setkat s více pohledy na tuto problematiku. Pokusím se stručně nastínit aspoň některé z nich. Termín migrace označuje přesun lidí z jednoho místa usídlení na druhé. Pojem migrant může označovat jedince přesouvajícího se na jiné místo usídlení v rámci státního teritoria (vnitřní migrace), avšak častěji se s ním setkáváme ve smyslu přesunu z jedné země do druhé (mezinárodní migrace). (Valtonen, 2008, s. 12) Ilegalita

imigrace je vymezena nařízenými jednotlivých zemí. Státy přijímají různá opatření pro ochranu svých obyvatel v rámci prosazování hospodářsko-politických zájmů, jimiž regulují pobyt cizinců na svém území a upravují pracovní podmínky imigrantů. Ilegální imigranti jsou těmi, kteří tato nařízení nerespektují. „*Ilegální migranti překračují hranice států a pobývají na jejich území v rozporu s tamními zákony.*“ (De Genova, 2002, s. 431)

Podle Cox a Pawar (2006, s. 269 - 275) existují čtyři kategorie nelegálních migrantů. Prvními jsou ti, kteří si činí nárok na práva, jenž jim nenáleží ani kvůli jejich narození nebo občanství či kvůli vstupu na území bez platných víz. Druhou kategorií tvoří ti, kteří vstoupili do země nelegálně za pracovními účely, ale v situaci, kdy vláda striktně nevyžaduje vstupní požadavky, protože chce získat co největší počet pracovníků. Ačkoli jsou většinou do země vpuštěni za účelem práce, tento typ přistěhovalců nemá žádná práva a často se stávají předmětem záahů imigrační policie proti přistěhovalcům bez dokumentů a následuje nucená deportace. Třetí typ reprezentují ti, kteří při vstupu do země záměrně obcházejí její vstupní požadavky za účelem kriminálního činu nebo zneužití toho, co jim daná země může nabídnout. Na konec zde řadí kategorii skládající se z přistěhovalců, kteří sice vstoupili v souladu se vstupními podmínkami země, ale jejich víza vypršela a jejich setrvání v zemi se tak stává ilegálním.

Podobně definuje nelegální migranty Guerro (2000, s. 5), ale používá pojem „*undocumented migrants*“, tedy migranti bez dokumentů. Tento pojem může označovat několik kategorií migrantů. Podle něj je to těchto sedm kategorií:

1. Lidé, kteří vstoupili do země s platnými dokumenty, ale zůstali i po ukončení doby platnosti dokumentů.
2. Imigranti, kteří ztratili povolení k pobytu nebo pracovní povolení buď kvůli nemožnosti prodloužení povolení, nebo z nějakého jiného důvodu.
3. Uprchlíci s povolením ke krátkodobému pobytu, kteří ztratili svá povolení, ale zůstávají v zemi.
4. Migranti, kteří byli propuštěni z deportačních středisek, protože nemohli být deportováni.

5. Lidé, kteří vstoupili do země nelegální cestou – např. při pašeráctví nebo nelegálním obchodování
6. Žadatelé o azyl, kteří vyčerpali možnosti v azylovém procesu a vyhýbají se zatčení či deportaci.
7. Bezdomovci, kteří měli velké potíže obdržet oficiální dokumenty.

Z výše uvedeného vidíme, že definice nelegální migrace není vždy jednoznačná. Vždy záleží na kontextu a legislativních podmínkách dané země. Vnímání a vymezení ilegální imigrace v USA se měnilo v průběhu historie, jak popisují v další podkapitole věnující se historii hispánské imigrace do USA.

2.2 Historie hispánské imigrace do USA

Přítomnost Hispánců na území dnešních Spojených států amerických sahá v historii dále než samotný vznik USA. Ve 30. a 40. letech 19. století začaly Spojené státy americké usilovat o mexické území západní části Ameriky. Mexická politika nejevila výrazný zájem o situaci v Kalifornii, kterou nechávala často bez vlády vlivem střídání guvernérů nebo jejich úplné absence. Movitější Kalifornané proto začali uvažovat o přerušení vztahů s Mexikem a začali zvažovat možnost samostatného státu či připojení ke Spojeným státům americkým. Nicméně nejviditelnější bylo americké úsilí o expanzi v Texasu, kde žilo nejvíce Američanů ze všech oblastí, které chtěli na západě obsadit. I přes snahu mexické vlády zakázat přistěhovalectví Američanů do této osady žilo v Texasu v roce 1835 kolem 30 000 Američanů, zatímco Mexičanů pouze kolem 5000. Nepokoje na obou stranách vyústily ve vyhlášení nezávislosti Texasu. Po vyhlášení nezávislosti následovalo období bojů mexické armády vedené diktátorem Santa Annou proti texaským usedlíkům. Krvavé boje skončily vítězstvím Texasanů a podpisem dohody o nezávislosti Texasu. Dohoda nebyla uznána mexickým kongresem, ale válka skončila. Nová republika požádala Kongres o připojení ke Spojeným státům. Kongres se ze strachu před konfliktem s Mexikem rozhodnutí vyhýbal. Prezident G. Washington nakonec žádost o připojení odmítl a Texas se soustředil na budování samostatné republiky. Jeho obyvatelé se ale nikdy nevzdali naděje na připojení k USA. Svého snu se dočkali o několik let později, přesněji 29. prosince 1845 kdy se Texas stal dalším státem Unie. Mexiko připojení Texasu neuvítalo

a spor doprovázený provokacemi ze strany USA vyústil v roce 1846 ve válku. Během války bylo postupně k USA přiřazeno i území Kalifornie a Nového Mexika. Územní zisk USA byl v roce 1848 stvrzen mírovou smlouvou Guadalupe-Hildago, která ukončila Americko-Mexickou válku. (Tindall, Shi, 1994, s. 138 - 145)

V průběhu války přišlo Mexiko o území dnešní Kalifornie, Nevady, Utahu, částí Arizony, Nového Mexika, Colorada a Wyomingu. Ustanovení oficiální státní hranice odstartovalo migraci mezi oběma státy. Mexičané žijící na území zabraných států dostali možnost na území zůstat nebo odejít zpět do Mexika. Do Mexika odešlo asi 3 000 migrantů. Ti, kteří se rozhodli zůstat, měli možnost ponechat si mexické občanství se zvláštními právy nebo získat občanství americké. V prvních letech nežilo na území okolo hranic mnoho obyvatel. Situace se změnila vydáním restrikcí vůči čínským imigrantům. Zemědělství a průmysl se potýkaly s nedostatkem pracovních sil a zaměstnavatelé přivítali pracovníky z Mexika. Přesný počet přistěhovalců do roku 1917 není znám, ale odhady počtu nově příchozích v roce 1900 se pohybují mezi 60 000 až 100 000 tisíci imigrantů z Mexika. (Henretta a kol., 1993, s. 132; Carroll, 2008, s. 32 - 34; Daniels, 1991, s. 307 - 310)

Dalším mezníkem byla první světová válka, která si vyžádala odchod mnoha pracovních sil do válečné Evropy. Mezeru na pracovním trhu opět zaplnili mexičtí pracovníci. Migrace byla navíc podpořena situací v Mexiku, kde se mnoho lidí ocitlo bez půdy a bylo nuceno odejít za prací do USA. Nakonec i Mexická revoluce v letech 1910 – 1917 umocnila odchod velkého množství lidí ze země. (Carroll, 2008, s. 33)

Většina těch, kteří odešli z Mexika v tomto období, neměla v plánu se v USA usadit dlouhodobě. Jejich představa byla vydělat peníze, zajistit rodinu a vrátit se zpět do Mexika. I přesto se v USA usadilo velké množství přistěhovalců. Věnovali se málo placeným zaměstnáním v zemědělství nebo stavebním průmyslu a museli čelit diskriminaci ze strany bílých Američanů. (Henretta a kol., 1993, s. 135; Carroll, 2008, s. 33)

Dramatickou změnu přinesl krach na finanční burze v roce 1929, v jejímž důsledku se změnila i situace na pracovním trhu a zvedla se vlna odporu vůči zahraničním pracovníkům. Byla vydávána imigrační omezení a začaly deportace přistěhovalců. Mnozí přistěhovalci se vraceli do vlasti dobrovolně a jejich návrat byl

zpříjemněn i nabídkou prezidenta Lázara Cárdenase pro ty, kteří chtěli vlastnit pozemky. (Carroll, 2008, s. 34) Nejvyšší počet deportací byl z Kalifornie a Texasu. Jednosměrná jízdenka byla v hodnotě týdenní dávky státní podpory, proto se vláda rozhodla raději financovat zpáteční cestu imigrantům než je podporovat do doby, kdy znovu najdou práci. (Henretta a kol., 1993, s. 210)

Po druhé světové válce se znovu objevila potřeba pracovní síly v americkém hospodářství a v roce 1948 vydaly USA dohodu zvanou „*bracero agreement*“, která upravovala dočasnou pracovní migraci z Mexika. Imigrantům byla smlouvou garantována minimální mzda, dodržování pracovních podmínek a zajištění určitých podmínek pro bydlení, ačkoli většina podmínek nebyla zaměstnavateli nikdy naplněna. Kvóty dané dohodou nikdy nenaplnily potřebu pracovního trhu a v důsledku toho začal narůstat počet imigrantů bez dokumentů. V 60. letech v období intenzivního hledání vnitřního nepřítele doprovázeného strachem ze všeho cizího docházelo k masovým deportacím přistěhovalců bez dokumentů a nakonec byla ukončena i dohoda o krátkodobé pracovní migraci v roce 1965. (Carroll, 2008, s. 34; Daniels, 1991, s. 310 - 311)

Vedle přistěhovalců z Mexika se do USA stěhovaly i další skupiny Hispánců. Druhou velkou poválečnou skupinu přistěhovalců představovali migranti z Puerto Rica, které v roce 1952 získalo status Commonwealthu, což představovalo pro jeho obyvatele bezvízový pohyb na území USA. Důvody pro imigraci byly mnohé, především vidina lepších podmínek pro bydlení, příležitosti k zaměstnání a občas i dobrodružství. Většina migrantů z Puerto Rica se usadila v New Yorku, kde obývala přeplněné domy přebudované podle domácích vzorů, zažívala segregaci, nezaměstnanost nebo velmi špatnou práci, vzdělání v chudých školách a potíže spojené s bilingvní existencí. (Sanchez Korrol, 1983, s. 156; Henretta a kol., 1993, s. 208)

Třetí největší skupinu tvořili uprchlíci z Kuby. V roce 1959 se do USA přestěhovalo téměř půl miliónu Kubánců, kteří se usadili převážně v Miami. Nešlo pouze o vládní úředníky, prezidenty bank, vojenské důstojníky, obchodníky a majitele pozemků, jejichž moc a privilegia byla revolucí na Kubě ohrožena, ale mezi nově příchozími byli i obyčejní občané Kuby, kteří nesouhlasili s režimem. (Gann, Duignan, 1986, s. 167; Henretta a kol., 1993, s. 231)

Změnu přinesl znovu Imigrační a národní zákon z roku 1952, který zachovával systém kvót (ačkoli jiným způsobem výpočtu), ale vymezil jasná kritéria pro přijetí do zaměstnání a oprávněnosti podpory členů rodiny. V roce 1968 vstoupily v účinnost nové kvóty podle imigračního zákona z roku 1965, které výrazně omezovaly počet nejen mexických přistěhovalců. Tak výrazné omezení způsobilo nárůst počtu imigrantů bez dokumentů. Počet víz pro mexické pracovníky byl nakonec navýšen, ale nikdy nepokryl potřeby zaměstnavatelů. Odliv Mexičanů umocnilo i zhoršení ekonomické situace v Mexiku a nárůst populace. (Carroll, 2008, s. 34) Nově vydaný zákon měl očistit imigrační legislativu od jejího rasistického odkazu z předchozích let tím, že změnil původní systém výpočtu kvót dle národnostní příslušnosti a nahradil ho neutrálním systémem založeným na aktuální potřebě pracovních sil a získání víza za účelem sloučení rodinných příslušníků. Pro všechny země byl stanoven stejný limit ročně udělených víz. Důsledkem byla paradoxně zvýšená míra imigrace z Asie a Latinské Ameriky a celkový nárůst počtu imigrantů. Zvýšený počet hispánských a zvláště mexických imigrantů byl v amerických médiích negativně popisován slovy jako krize, nadměrný příliv nebo dokonce invaze. Ilegální migrace a možná hrozba kriminality a dalších negativních jevů souvisejících s rostoucím počtem imigrantů se stala také politickým narativem, hojně používaným v politickém boji o přízeň většinové populace. (Massey, Pren, 2012, s. 3)

Reakcí na možné hrozby a údajné zvyšování počtu ilegálních přistěhovalců bylo schválení zákona o Reformě a kontrole imigrace v roce 1986. Byla posílena pohraniční stráž, zpřísněny sankce pro zaměstnavatele zaměstnávající imigranty bez dokumentů a vytvořeny nové způsoby kontroly zaměstnavatelů. Zákonem byly uděleny amnestie všem, kteří prokázali nepřetržitý pobyt v USA od roku 1982 a zvláštní kategorii pracovníků v zemědělství. O amnestie se přihlásily 3 milióny žadatelů. Ale ani tato úprava nepřinesla zamýšlené výsledky. Mnoho zaměstnavatelů odmítlo vyplňovat množství nových formulářů, jiní se jednoduše nechtěli vzdát levné pracovní síly. Vymáhání dokumentů rovněž podpořilo aktivity černého trhu s falešnou dokumentací a podnítilo některé zaměstnavatele vyplácet mzdu v hotovosti, aby se vyhnuli právním náležitostem spojených se mzdou. Navíc, upravené podmínky pro získání dokumentů za účelem sjednocení rodin těch, kterým byla udělena amnestie, byly příčinou legálního

vstupu velkého množství rodinných příslušníků, se kterým vláda nepočítala. (Carroll, 2008, s. 35; Massey, Pren, 2012, s. 5)

Vláda reagovala na vzniklou situaci Imigračním zákonem z roku 1990, podle kterého byly udělovány vyšší sankce zaměstnavatelům, ještě více posílena hraniční kontrola a zpřísněna kritéria pro posuzování oprávněnosti vstupu rodinných příslušníků. Vedle toho zákon podporoval vstup kvalifikovaných pracovníků, zejména z vyspělých zemí. Zákonem o reformě ilegálního přistěhovalectví a odpovědnosti imigrantů z roku 1996 byla zpřísněna pohraniční kontrola, omezen přístup k dávkám sociálního zabezpečení pro imigranty bez dokumentů a státům bylo dovoleno redukovat nabídku veřejných služeb imigrantům. Po sérii teroristických útoků na americké ambasády a teroristickém útoku na Světové obchodní centrum v září 2001 byl vydán další zákon - USA Patriot act. Vedle zvýšené ostrahy na hranicích se zvýšil rovněž počet deportací, detencí a zatčení. Ačkoli nikdo z teroristů nevstoupil na území USA bez platných víz a žádný z útočníků nebyl mexického původu ani se do USA nedostal skrze Mexiko, 72 % všech deportací zahrnovala ilegální přistěhovalce mexického původu a válka proti terorismu nejvíce postihla hispánské přistěhovalce. (Carroll, 2008, s. 36 - 37; Massey, Pren, 2012, s. 6-8)

Ani zvýšené úsilí a konkrétní restriktivní kroky americké vlády zabránit ilegální imigraci nepřineslo očekávané výsledky a odhadovaný počet přistěhovalců bez dokumentů znovu vzrostl. Nicméně nejen počet ilegálních přistěhovalců rostl. Rovněž počet legálních migrantů se zvýšil. Zákonná kvóta dovolovala udělení pouze 20 000 víz ročně, avšak zproštění vízové povinnosti rodinných příslušníků občanů USA podle zákona z roku 1965 zvedl počet přistěhovalců, kteří vstoupili na území USA legálně nad zákonem daný počet. (Massey, Pren, 2012, s. 7-9) Na řadu přišla další restriktivní opatření – v roce 2004 bylo zákonem National intelligence reform and terrorism protection act financováno nové zařízení, letadla, několik nových detencí, agenti pohraniční kontroly a imigrační vyšetřovatelé pro posílení pohraniční kontroly. V roce 2005 zákon Real ID Act zvýšil požadavky na data, dokumentaci a ověřovací procedury při vystavování řidičského oprávnění. Rok 2006 přinesl další budování pohraničního oplocení, checkpointů, osvětlení, kamer, satelitů a zábran pro automobily. Nakonec v roce 2010 přibyl do rozpočtu dostatek prostředků pro financování platů dalších 3000 agentů hraniční kontroly. (Massey, Pren, 2012, s. 11-12)

Nejen, že zesílené úsilí o zastavení ilegální imigrace selhalo, ale dokonce posílilo příliv imigrantů bez dokumentů. V důsledku posílení pohraniční kontroly imigranti změnil taktiku migrace a místo toho, aby se neustále přesouvali mezi Mexikem a USA, usadili se v tichosti v USA, pokud se jim už jednou podařilo překonat hranici. Ve skutečnosti nedošlo ke zvýšení počtu příchozích imigrantů bez dokumentů, ale zvýšil se počet ilegální imigrantů, kteří ze strachu před chycením již zemi neopustili. (Massey, Pren, 2012, s. 17-18)

2.3 Situace hispánských přistěhovalců v USA dnes

Dnešní situace hispánských přistěhovalců v USA se nese v duchu stále vysoké míry imigrace a poměrně nízké míry asimilace. Nejpočetnější skupinu hispánských přistěhovalců tvoří imigranti z Mexika. V roce 2010 bylo z celkového počtu 308,7 miliónů obyvatel USA 20,6 miliónů přistěhovalců z Mexika (Ennis, Ríos-Vargas a Albert, 2011, s. 2). Přistěhovalectví z Mexika má zcela specifické postavení v porovnání s dalšími hispánskými skupinami a imigranty z dalších zemí celého světa. Huntington (2004, s. 226-236) identifikuje šest základních faktorů, které jsou příčinou výjimečného postavení mexických imigrantů.

Za prvé je to geografická blízkost. Migrace z Mexika neznamena pro migrující obtížné překonávání vzdálenosti několika tisíc mil oceánu, jak je tomu pro většinu přistěhovalců do USA, ale relativně snadné překročení hraniční linie, která se táhne v délce dva tisíce mil mezi Mexikem a USA. To s sebou přináší mnohem nižší náklady, rizika a potíže spojené s migrací. Blízkost navíc přináší možnost udržovat vztahy s rodinou a sociálním okolím v zemi původu. Geografická blízkost je však naprosto neúměrná ekonomické a sociální vzdálenosti těchto dvou zemí. Mexiko je považováno za zemi třetího světa, zatímco USA za jednu z předních ekonomických velmocí. Žádná jiná vyspělá země nemá tak dlouhou pozemní hranici se zemí třetího světa. To s sebou přináší důsledky v oblasti regulace migrace a dohledem nad přistěhovalctvím, které jsou jen velmi obtížně uskutečnitelné na tak rozsáhlém území. Dále důsledky pro společnost, ve které se stírají rozdíly mezi obyvateli obou zemí, pro kulturu a ekonomiku USA.

Druhým specifickým faktorem mexického přistěhovalectví jsou počty imigrantů. Především díky geografické blízkosti obou zemí a pod vlivem ekonomické, politické a sociální atraktivity Spojených států, počty přistěhovalců po roce 1965 permanentně stoupaly. Zatímco v sedmdesátých letech byl počet legálních přistěhovalců z Mexika kolem 640 000, v osmdesátých letech to již bylo 1 656 000 přistěhovalců a v devadesátých letech dokonce 2 249 000 imigrantů. Toto číslo stále narůstalo. K tomu musíme připočítat neznámo vysoký počet přistěhovalců, kteří vstoupí každoročně na území USA ilegálně. Odhady uvádí, že v roce 2040 bude hispánská menšina tvořit asi 25 procent americké populace. Kromě vysoké míry imigrace přispívá k velkému počtu hispánské menšiny i relativně vysoká porodnost Hispánců. V roce 2002 dosahoval koeficient porodnosti u Hispánců 3,0, v porovnání se 1,8 u bílé komunity a 2,1 u černošské komunity.

S vysokými počty souvisí i nezvyklá jazyková stejnorodost. Pro přistěhovalce minulého století sice byly charakteristické vysoké počty, ale zároveň rozmanitý původ a jazyková vybavenost. Zatímco Hispánci představují skupinu, která hovoří pouze jedním neanglickým jazykem, jímž často mluví i potomci ve třetí a čtvrté generaci.

Třetím faktorem je podle Huntingtona (2003, s. 230) ilegalita. O problematice definice ilegálního přistěhovalectví a vývoji kontroly imigrace v průběhu historie USA jsem již psala výše. Ani četné pokusy americké vlády o zastavení ilegální imigrace nezabránily vzrůstajícímu trendu. V šedesátých letech byl počet zadržených migrantů bez dokumentů na hranici asi 1,6 miliónu. Tento počet narůstal a v devadesátých letech dosáhl téměř 13 miliónů zadržených migrantů při pokusu o ilegální vstup do USA. Počet těch, kterým se podařilo překročit hranici bez dokumentů úspěšně je však neznámý. Odhady se pohybují mezi čísly 105 000 až 350 000 za každý rok. Zákonem z roku 1986 se podařilo zlegalizovat určitou část populace imigrantů bez dokumentů, ale fenoménu ilegální imigrace se zabránit nepodařilo.

Dalším faktorem, kterým se odlišují mexičtí přistěhovalci od všech ostatních přistěhovalců, je jejich regionální koncentrace. Pro úspěšnou integraci a asimilaci musí být splněn předpoklad regionálního rozptýlení nově příchozích. Hispánští imigranti se však většinou soustřeďují do několika typických lokalit na jihozápadu USA již po několik generací. Kromě historicky daných státních lokalit (Colorado, Kalifornie,

Miami, New York a další) se soustřeďují i do různých měst a metropolí (např. Hartford). Asimilace přistěhovalců je pomalejší úměrně jejich geografické koncentraci. V souvislosti s vyšší mírou porodnosti má regionální koncentrace přistěhovalců několik důsledků. Např. školy v takto obydlených lokalitách musí čelit novým výzvám. Nikdy před tím nenavštěvovalo školu na jihu západě tolik žáků nemluvících anglickým jazykem.

Vlna mexické imigrace se vyznačuje ještě dalším jedinečným faktorem. Je to trvalý charakter. V historii sice USA čelila značně velkým vlnám přistěhovalců z různých zemí celého světa, ty však měly jednorázový a dočasný charakter. Přistěhovalectví z Mexika naopak nejeví známky ústupu a faktory podporující nynější vysoký příliv imigrantů budou zřejmě působit i nadále, pokud nedojde k válečnému konfliktu nebo výrazné hospodářské krizi. Ke změně by mohlo dojít, pokud by se zlepšila ekonomická situace v Mexiku a USA by přestala být atraktivní destinací pro Mexičany. Tento vývoj není v dohledné době příliš pravděpodobný.

Vysoká míra imigrace a její trvalost má tři významné důsledky. Přistěhovalectví podporuje další přistěhovalectví. Imigranti v nové zemi poskytují svým příbuzným a známým informace, prostředky a pomoc při hledání zaměstnání a zařizování ubytování. Tento jev bývá označován jako řetězová migrace. Charakteristické je, že každá další vlna emigrace je pro přistěhovalce jednodušší než pro jejich předchůdce.

Druhý důsledek má politický rozměr. S rostoucí přistěhovalickou komunitou se zvyšují i požadavky a nároky komunity imigrantů. Často dochází k formaci asociací, které bojují za práva a výhody pro příslušníky menšiny a podporují další přistěhovalectví, aby získali více členů do své voličské základny. Asociace jednotlivých skupin přistěhovalců se rovněž spojují v koalice s cílem získat podporu těch, kteří jsou nakloněni imigraci z ekonomických, ideologických nebo humanitárních důvodů. Legislativní úspěchy těchto koalicí pak téměř vždy přinášejí zisk Mexičanům, jakožto nejpočetnější přistěhovalcké komunitě.

Nakonec trvale vysoká míra imigrace zpomaluje nebo dokonce působí proti asimilaci. V komunitách přistěhovalců se udržuje původní jazyk a neustálý příliv nových imigrantů přinášejících kulturní vzorce země svého původu ovlivňuje ty, kteří se dosud nepřizpůsobili americké společnosti, ačkoli v ní už delší dobu žijí.

Posledním faktorem je historická přítomnost Mexičanů na území USA. Mexičané jsou jediným národem, který USA porazily a zabraly jejich území. Usazují se především v oblastech, které dříve patřily k jejich státnímu teritoriu. Na rozdíl od ostatních přistěhovalců se tak vlastně vrací do „rodné země“. I po tak dlouhé době, co toto území patří USA, si tyto oblasti dokázaly zachovat původní hispánský charakter a kulturu a k asimilaci zde téměř nedošlo.

Těchto sedm faktorů – blízkost, vysoký počet, ilegalita, regionální koncentrace, trvalý charakter imigrace z Mexika a historická přítomnost obyvatelstva na jihozápadě Spojených států je příčinou odlišnosti přistěhovalců z Mexika od jakékoli jiné skupiny přistěhovalců a společně se tyto faktory podílejí na nesnadné asimilaci jedinců hispánského původu do americké společnosti.

Huntington (2003, s. 261) prezentuje hispánské přistěhovalce spíše jako hrozbu pro americkou kulturu a budoucnost americké společnosti. Obává se, že pokud nedojde k asimilaci hispánských imigrantů, Spojené státy se promění „*v zemi dvou jazyků, dvou kultur a dvou národností*“. Zdůrazňuje, že americká společnost by si měla uvědomit své angloprotestantské kořeny a přimět nově příchozí naučit se anglický jazyk a přizpůsobit se americké kultuře.

2.4 Shrnutí

Téma hispánské imigrace v USA je velmi široké a je součástí americké historie i předmětem aktuálních debat. Vymezení pojmu hispánská menšina je nejasné, avšak tento termín je hojně používán pro označení přistěhovalců ze španělsky mluvících zemí Střední a Jižní Ameriky a dalších španělsky mluvících zemí z celého světa. Hispánci jsou objektem stigmatizace a následné diskriminace, nejčastěji považováni za ilegální imigranty, kteří nejsou schopni dostatečné míry asimilace. Přítomnost příslušníků hispánské menšiny a zejména Mexičanů na území USA provázela historii Spojených států ještě před jejich vznikem. Jejich počet stále narůstá a brzy budou podle odhadů tvořit téměř čtvrtinu americké populace. Pro některé Američany tato predikce představuje ohrožení americké identity, jiní tento fakt přijímají s otevřeností a hledají cesty, jak čelit nové výzvě amerického multikulturalismu.

3 Výzkumná část

V této kapitole popisují postup výzkumu, analýzu a interpretaci získaných dat.

3.1 Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky

V teoretické části jsem popsala situaci příslušníků hispánské menšiny v historickém kontextu a politických souvislostech. Pokusila jsem se také vymezit pojem multikulturalismu tak, jak je chápán a jak by měl být aplikován v USA. Cílem výzkumné části je popsat konkrétní zkušenosti příslušníků hispánské menšiny prostřednictvím kvalitativní empirické studie a kriticky reflektovat zjištění v kontextu výše popsané teorie. Zajímá mě, jestli se imigranti opravdu cítí tak, že přichází do multikulturní společnosti, kde jsou kulturní vzorce, které si přináší, respektovány většinou a zda jsou nově příchozí plnohodnotnými, respektovanými členy společnosti bez ohledu na svůj původ, nebo neustále ve svém každodenním fungování naráží na překážky, které pramení z jejich původu a jejich okolí na ně klade nároky, které nejsou schopni zvládat. Hlavní výzkumná otázka je, jakým způsobem vnímá příslušník hispánské menšiny přijetí ze strany Američanů a zda ve svém každodenním životě naráží na obtíže spojené se svým původem (a jakého charakteru tyto obtíže jsou).

3.2 Metodologie

Pro výzkum svého tématu jsem zvolila kvalitativní paradigma, protože mě zajímají konkrétní zkušenosti jednotlivců a v rámci kvalitativního paradigmatu mají účastníci výzkumu možnost popsat subjektivní vnímání skutečnosti do hloubky a nejsou omezovali předem danými kategoriemi výzkumu. Očekávám tedy, že výzkum přinese nový pohled na problematiku z vnitřní perspektivy.

3.2.1 Metoda tvorby dat

Při výběru metody získávání dat jsem zohledňovala své časové, technické a jazykové možnosti. Zvolila jsem polostrukturované interview. Předem jsem si připravila okruhy témat a možné otázky, které bych mohla položit, ale interview

nemuselo nutně probíhat podle předem navržené osnovy. Přípravená struktura sloužila pouze jako návrh pro interview a jeho směřování, ale samotné rozhovory vždy probíhali individuálně a struktura se měnila podle obsahu sdělení respondentů. (Miovský, 2006, s. 159 – 161) Všechny rozhovory probíhali v anglickém jazyce. Úroveň angličtiny nebyla u všech respondentů stejná. Pro žádného z respondentů není angličtina rodným jazykem a ne všichni měli možnost a byli schopni se naučit anglicky plynule. Některé části rozhovorů tedy probíhaly i ve španělštině nebo za přítomnosti překladatele. Uvědomuji si, že i úroveň jazykové vybavenosti respondentů a moje schopnost porozumět jim bude ovlivňovat výsledky výzkumu.

Protože se pohybuji v kvalitativním paradigmatu, je důležité si uvědomit, že data pouze nezískávám, ale v pozici výzkumnice se podílím na spoluutváření dat během získávání dat v rozhovorech, analýze a interpretaci. (Miovský, 2006, s.9)

3.2.2 Popis výzkumného souboru

Výzkum probíhal mezi příslušníky hispánské menšiny žijících v Denveru, Colorado, kde jsem byla na tříměsíční zahraniční praxi v rámci svého studia. Pro výběr respondentů jsem volila prostý záměrný výběr. (Miovský, 2006, s. 135) Jednotlivé respondenty jsem vybírala tak, aby celkový vzorek zahrnoval jednotlivce z různých socioekonomických prostředí a přinesl tak obraz problematiky z několika úhlů pohledu.

První respondent (Juan) byl klient neziskové organizace, ve které jsem působila během své praxe, jehož mi doporučila pracovnice organizace. Respondent s výzkumem souhlasil a mohla jsem uskutečnit první rozhovor.

3.2.2.1 Vstup do terénu a jeho reflexe

Rozhovor probíhal v angličtině, protože respondent mluví plynule anglicky. Respondent byl velice ochotný a při rozhovoru otevřený, připravený sdílet i osobní záležitosti. Na otázky odpovídal dlouze, sám od sebe, ne vždy však zcela k tématu. Pokud odběhl od tématu, nechala jsem ho dopovědět započatou myšlenku. Následně jsem se ho snažila směřovat zpět k otázce, ne vždy se mi ale podařilo zeptat se tak, abych otázku neopakovala zcela, ale zároveň aby byla zachována hlavní myšlenka dané otázky.

Největší obtíž při kladení otázek jsem měla se způsobem, jakým jsem otázky kladla – snažila jsem se, abych jimi neovlivňovala respondenta nebo nepodsouvala respondentovi své názory či odpověď. To se mi dařilo s předem připravenými otázkami. Ale když jsem potřebovala položit doplňující otázky, bylo pro mě obtížné rychle vytvořit nesugestivní otázku navíc v jiném jazyce. Např. téměř na konci rozhovoru jsem chtěla položit otázku, zda se respondent cítí znevýhodněný nebo ne. Ve snaze nebýt sugestivní, jsem se zeptala, zda se cítí „rovnocenně“ (equal), ale myslím, že už jen způsob, jakým jsem otázku položila (nejistota v hlase, intonace...), byl zavádějící. Respondent reagoval s pousmáním se s rozhodnou odpovědí, že takto se jistě necítí.

Otázka, kdy přišel respondent do USA a z jakého důvodu, nebyla zcela zodpovězena hned na poprvé. Respondent začal vyprávět svůj příběh, ale neřekl všechny části příběhu a později se opět vrátil k tomuto tématu a dozvěděla jsem se dodatečné informace, které byly relativně podstatné. Obtíže s vyprávěním osobního příběhu připisuji na jedné straně nervozitě účastníka výzkumu a jeho nepřipravenosti na straně druhé. Bylo by vhodné ho motivovat, aby odpovědi věnoval dostatečný čas a snažil se odpověď strukturovat v časovém sledu.

Na základě prvního rozhovoru jsem se rozhodla přidat otázku, zda je respondent na území USA legálně či nikoli, protože legalita souvisí se způsobem, jakým s ním Američané následně v určitých situacích jednají. Pokud nemá platné dokumenty, nemůže se obrátit na žádnou organizaci nebo orgány státní správy, pokud jsou mu upírána jeho práva. Ilegalitu přistěhovalců zneužívá velký počet zaměstnavatelů a platí nelegálním imigrantům méně, než by měli atd. V průběhu rozhovoru se toto téma objevilo, ale otázka na legalitu pobytu jsem nekladla bez obtíží. Rovněž nevím, jak položit tuto otázku, aby nebyla respondentovi nepříjemná a nesnižovala jeho motivaci pro účast ve výzkumu. Nicméně pravděpodobnost snížení respondentovi motivace je nízká, protože výzkum je anonymní a nikde nebudu uvádět jména respondentů, ani žádné jejich identifikační informace. Tento respondent na ni odpověděl s úsměvem a nezdál se, že by byl otázkou nějak dotčen, ačkoli dokumenty nemá.

S dalším respondentem jsem se setkala v místní církvi. Je pastorem hispánské evangelikální církve v Denveru a do USA se dostal legálně díky sportu. Skrze jeho kontakty z místní církve jsem se seznámila se třetím respondentem, který čekal na

rozhodnutí o deportaci ze země. Jeho bratr měl autonehodu a během rozhovoru s policií uvedl identifikační údaje svého bratra místo svých a při vyšetřování policie zjistila, že respondent nemá dokumenty k autorizovanému pobytu na území USA.

Pracovnice z již zmiňované neziskové organizace mi zprostředkovala kontakt na lékaře z Mexika, který se oženil v USA, získal zelenou kartu a nyní pracuje ve své ordinaci, kde poskytuje finančně dostupné zdravotnické služby. Při návštěvě a rozhovoru s lékařem jsem se seznámila s učitelkou základní školy Blancou, která do USA přišla jako dítě, protože chtěla získat kvalitní vzdělání a učitelé ji pomohli získat legální status.

Dalším respondentem byl pastor místní hispánské církve Francisco, který mi zprostředkoval kontakt na posledního respondenta, přistěhovalce bez dokumentů Eduarda.

3.2.3 Fixace a zpracování dat

Rozhovory jsem zaznamenávala na diktafon. Během rozhovoru jsem si jen občas dělala nějaké poznámky, protože jsem chtěla s respondenty udržovat oční kontakt a neznervózňovat je svým zapisováním. Následně jsem rozhovory přepisovala do detailních transkriptů, které jsem dále využívala při kódování dat. (Lee, Fielding, 2004, s. 533)

3.2.4 Etické hledisko výzkumu

Před začátkem každého rozhovoru jsem se respondentům představila, vysvětlila důvod svého výzkumu a seznámila je s průběhem rozhovoru. Účastníkům výzkumu jsem vysvětlila, komu budou informace získané ve výzkumu zprostředkovány. Protože několik účastníků výzkumu nemělo v době výzkumu legální pobyt na území USA, nikde neuvádím jejich jména a další identifikační údaje. Miovský (2006, s. 281) uvádí, že výzkum může být proveden pouze s informovaným souhlasem respondentů. Souhlas pro získání dat od respondentů jsem získala v písemné podobě, stvrzený podpisem respondenta.

3.3 Výsledky analýzy dat

Pro analýzu rozhovorů jsem použila metodu otevřeného kódování (Švaříček, Šedová, 2007, s. 211). Kódy jsem následně spojila v kategorie metodou vytváření trsů podle Miovského (2006, s. 221). Jednotlivé kategorie představují oblasti, které respondenti zvýznamnili ve vztahu s jejich vnímáním přijetí nebo nepřijetí do majoritní společnosti. Dalšími kódy jsem označila obtíže související s původem Hispánců, se kterými se potýkají v každodenním životě. U každé kategorie popisují i její souvislost se vzniklými obtížemi.

3.3.1 Jazyková vybavenost imigrantů

Jednou z oblastí, které respondenti přiložili význam ve vztahu ke svému vnímání přijetí majoritní společností, je jejich **jazyková vybavenost**. Respondenti v rozhovorech postupně popisovali, jak se jejich nedostatečná znalost angličtiny, schopnost vyjádřit svůj názor anglicky a přízvuk projevují v obtížích v jejich každodenním životě. Jak upozorňuje i Payne (2005, s. 162), komunikace je součástí každodenní interakce s okolním světem a schopnost dorozumět se s lidmi ve svém okolí zásadně ovlivňuje schopnost vstupovat do úspěšných interakcí.

Jednou z obtíží, se kterou se účastníci výzkumu setkali, byla *segregace*. Respondentka Blanca v rozhovoru popisovala, jak se cítila ve škole segregovaná, když nemohla funkčně komunikovat se svými anglicky mluvícími vrstevníky ve škole. Kvůli špatné jazykové úrovni musela navštěvovat speciální bilingvní (angličtina, španělština) třídu a do anglicky mluvící třídy se dostala až v 10. třídě. Když se ptala svých učitelů, proč nemůže navštěvovat třídu s pouze anglicky mluvícími dětmi, učitelé ji odpověděli: „*Nejsi připravená na ten mainstream. Nejdřív se musíš naučit anglicky a pak nakonec budeš moct chodit i na ty další hodiny.*“ Vyčleněním z třídy anglicky mluvících vrstevníků sama sebe začala vnímat na nižším postavení a rovněž její vrstevníci se od ní separovali a jakoukoli komunikaci s ní ignorovali. Jak sama popisuje: „*Nemluvili by se mnou. Hlavně kluci, ti mě prostě ignorovali. Jako se šprtem, se kterým nikdo nikdy nemluví. Prostě by vás ignorovali. A já jsem si říkala, proč to dělají? Ale potom si prostě hledíte svého a moc to nevnímáte, snažte se tím netrápit.*“ Podobné zkušenosti popisuje i další respondent Juan, když mluví o omezeném přístupu

své ženy v kontextu komunikace s druhými. On sám žil střídavě v USA již od dětství a naučil se docela dobře anglicky. Se svou manželkou se seznámil v Mexiku a později se za ním přistěhovala. Nikdy se nenaučila anglicky, protože ani pro svou práci (pomocné práce ve službách) mluvit dobře anglicky nepotřebovala. Přesto ji neznalost angličtiny omezuje, jak uvádí v rozhovoru: „*Moje žena nemá stejný přístup k věcem jako já, měl jsem štěstí, že jsem se tady dostal jako dítě.*“ U respondentů se objevoval pocit **ztracenosti** a **osamocení**, když naráželi na neporozumění a segregaci během neúspěšné komunikace. „*A na začátku jsem se cítila ztracená, ani jsem pořádně neuměla anglicky, nic.*“ popisuje Blanca. Nedostatečné jazykové kompetence brání přistěhovalcům nejen funkčně vyměňovat informace s lidmi z jejich okolí, ale také navazovat vztahy s příslušníky většinové společnosti. Při absenci těchto vztahů zažívali respondenti segregaci a izolaci.

Účastníci výzkumu popisovali, jaké obtíže zažívali v souvislosti s úrovní angličtiny při pokusu **získat dobré zaměstnání**. „*Když mluvíte anglicky, seženete dobrou práci.*“, uvádí Eduardo, který kvůli své nedostatečné jazykové kompetenci pracuje na pozici pomocné síly v kuchyni již několik let. O vztahu dostatečné znalosti angličtiny a zaměstnání mluví i Blanca: „*Mysleli si třeba, že nejsem dostatečně připravená učit v angličtině. Mysleli si, že např. kvůli mému přízvuku, nejsem dostatečně kvalifikovaná učit v první třídě.*“ Ačkoli respondentka prokázala svou kvalifikaci dosaženým vzděláním na americké vysoké škole, její kompetence byly rodiči žáků posuzovány na základě jejího přízvuku, který prozrazoval odlišný původ spojený se stereotypem nevzdělanosti Hispánců. Jak jinde v rozhovoru popisuje: „*myslím, že jeden ze stereotypů je, že nic nevíme. Jakože si nejsme vědomi různých věcí jako informací ze zpráv atd. a my zatím máme mnoho lidí, kteří jsou z Mexika, a jsou velmi vysoce vzdělaní. Takže myslet si, že jenom proto, že pocházíme z chudší země, než je USA, nejsme dost dobří, to je hloupost. A je to všechno jazykem. Někteří lidé získali své vzdělání v Mexiku, a když tady přišli, tak se prostě jen musí naučit jazyk.*“ Ačkoli mohou přistěhovalci disponovat znalostmi požadovanými pro výkon určité profese, pokud nejsou schopni své znalosti prezentovat srozumitelně a jasně v anglickém jazyce, nedostanou příležitost tuto profesi vykonávat. V některých případech je posuzování jejich znalostí a dovedností ovlivněno přízvukem, podle kterého jsou příslušníky majoritní společnosti přiřazováni k hispánské menšině a k předpokladu nevzdělanosti

a nedostatku kompetencí. Hispánci jsou objektem stigmatizace - na základě jejich příslušnosti k hispánské menšině je jim automaticky přiřazována role nevzdělaných a nekompetentních.

Potíže v oblasti jazykových kompetencí mohou vést v některých případech i k **diskriminaci**. Pokud není přistěhovalec schopný porozumět druhému a vyjádřit svůj názor, nerozumí podmínkám smluv, které podepisuje a není schopný se doptat na konkrétní informace, může být snadněji diskriminován. Jeden z respondentů to uvedl takto: „*můžete být diskriminována, hlavně pokud nerozumíte tomu, co říkají*“.

Velmi často špatný přízvuk a nesprávné vyjadřování přineslo respondentům **posměch** ze strany anglicky mluvících obyvatel. Respondentka v rozhovoru popisovala situace, do nichž se dostala během školní docházky. Popisovala, jak se jí ne vždy podařilo vyslovit svou myšlenku jazykově přesně a jak na to s posměchem reagovala anglicky mluvící část třídy: „*oni se mi smáli. Tomu, jakým způsobem jsem mluvila. Prostě se tak pousmívali a bavili se mezi sebou, ale vy jste věděla, že se smějí vám.*“ Zdá se však, že tento přístup se objevuje spíše u dětí, zatímco dospělí Američané jsou k neznalosti jazyka tolerantnější a nedovolují si přistěhovalcům posmívat. „*...lidé tady to docela tolerují a respektují (neznalost jazyka). Jsou zvyklí, že tady přichází hodně lidí z různých zemí a mluví jinými jazyky.*“ (Eduardo) Naproti tomu z jiných reakcí můžeme vidět, že ačkoli se neobjevuje výsměch, přistěhovalcům je dáno najevo, že jejich jazykové kompetence nejsou dostatečné.

Obtíže spojené s jazykovými kompetencemi vedly většinu z respondentů k **sebezdokonalování** a potřebě pracovat na své angličtině. Jeden z respondentů (doktor) při popisu obtíží plynoucích z neadekvátní výslovnosti a jednoznačně odlišného přízvuku uvádí: „*Akorát mě to donutilo mít lepší výslovnost a pracovat na své angličtině.*“ Motivaci pracovat na své angličtině jsem pozorovala i u dalších respondentů: „*Mluvím trochu anglicky, ale ne moc dobře. Ale snažím se. Možná, když tady zůstanu, budu chodit do školy na angličtinu. Chci umět mluvit anglicky. Protože lidi tady mluví anglicky, já taky potřebuji mluvit anglicky.*“ (Eduardo) Negativní zkušenosti se vzájemným neporozuměním mezi přistěhovalci a místními obyvateli se mohou stát motivací přistěhovalce a být využity i ve prospěch rozvoje jazykových kompetencí přistěhovalců a v důsledku přispět k lepší integraci.

V případě nedostatečné znalosti angličtiny a na základě odlišného přízvuku jsou Hispánci vyčleňováni z běžných aktivit, možnosti získat dobré zaměstnání, mohou být diskriminováni a stigmatizováni. Objevuje se rovněž posměch, pocit ztracenosti a osamocení související se segregací. V některých případech jsou obtíže spojené s nedostatečnými jazykovými kompetencemi motivací k sebezdokonalování v oblasti jazyka.

3.3.2 Vědomí a odvaha dožadovat se osobních práv

Jednou z dalších oblastí souvisejících s přijetím nebo nepřijetím majoritní společnosti, které respondenti věnovali v rozhovoru pozornost, bylo vědomí a odvaha dožadovat se osobních práv. Zde chci ukázat, jak osobní odhodlání, schopnost bojovat za svá práva a postoje a schopnost vyjádřit jasně svůj názor souvisí s postavením příslušníka hispánské menšiny v majoritní společnosti.

Americká Deklarace nezávislosti (www.ushistory.org) tvrdí, že všichni lidé jsou si rovni a mají proto stejná práva. Na kolik je toto tvrzení pravdivé v každodenních životech obyvatel Spojených států se odvíjí od jejich *povědomí o osobních právech*, od jejich *schopnosti za svými právy si stát a bojovat* za ně v případě, že nejsou dodržována. „*Pokud si nestojíte na svých právech, oni si na vás došlápnou.*“ uvádí jeden z respondentů (Eduardo). Podobné zkušenosti má rovněž učitelka Blanca. Při výkonu své profese učitelky na základní škole se často dostává do situace, kdy jí vedení svěří do třídy více žáků s výchovnými problémy než do tříd jiných vyučujících. V takové chvíli považuje za důležité bojovat za svá práva a ozvat se proti nespravedlivému rozdělení dětí do třídy. Sama si je totiž jasně vědoma, že má stejná práva jako všichni ostatní a je na stejné úrovni jako ostatní vyučující. „*A někdy se cítím, jakoby říkali „no, jen ji naložte víc“ a já pak většinou dostanu děti s výchovnými problémy a musím bojovat. Jsem bojovník. Bojuju. A vždycky se přímo zeptám, proč mi dáváte víc? Proč ostatní nemají stejný počet dětí s výchovnými problémy jako já? Proč já mám 31 dětí ve třídě a ona jen 25? Jestli mi ukážete nějaký důvod pro to, tak já s tím nemám problém. Ale jestli si máme být všichni rovni, tak se s námi musí zacházet stejně. A nemyslím si, že je to nutně spojené s přízvukem, jaký máte. Ale prostě někteří lidé, když nebojují za to, co opravdu chtějí nebo o čem si myslí, že je správné, tak oni si pak na ně dovolují.*“ Na jiném místě v rozhovoru znovu zdůrazňuje důležitost prosazování

vlastních práv: „*Musíte být neústupní v tom, co chcete. Víte, máte svá práva. Je důležité umět říct jasně, co chcete.*“ Na důležitost uvědomění si osobních práv a schopnosti prosadit tato práva poukazuje v rozhovoru i doktor, který tvrdí, že pokud se jedinec bojí zeptat se na něco a něco oprávněně vyžadovat, vytváří prostor pro diskriminaci či zneužití.

Znovu chci ukázat na roli **jazykových kompetencí**, jež jsem popisovala v předchozí podkapitole, které souvisí i s oblastí *vědomí a odvahy dožadovat se svých práv*. Člověk si může být svých práv vědom, ale pokud není schopen formulovat své oprávněné nároky v jazyce majoritní společnosti, může být diskriminován, jak jsme si ukázali již v předchozí podkapitole.

Domnívám se, že existuje vztah mezi osobními právy jedince a diskriminací. Je-li si jedinec svých práv vědom, internalizoval si je a je schopný se za svá práva postavit, nemusí čelit diskriminaci. Pokud si není svých práv vědom nebo je nepřijal za vlastní či není schopný svá práva bránit (kvůli jazyku, nedostatku asertivity, ...), může se dostat do situace, kdy s ním nebude jednáno na základě rovného přístupu nebo dokonce bude diskriminován v určité oblasti.

3.3.3 Významné druhé osoby

Většina přistěhovalců přichází do Spojených států bez znalosti kulturních, sociálních a politických poměrů země. Důležité informace o těchto poměrech jim mohou nejlépe zprostředkovat druzí lidé, kteří v pro ně novém prostředí dlouho žijí a mají vlastní zkušenosti a znalosti z těchto oblastí. Celkovou důležitost lidí obklopujících přistěhovalce v jeho prvních krocích na novém území se snažím ukázat v kategorii, kterou jsem pojmenovala **významné druhé osoby** (osoby, které provázely přistěhovalce integrací a pomohly mu). V této části výzkumu se snažím ukázat, jaký význam přikládají přistěhovalci druhým lidem v procesu integrace a celkovém vnímání přijetí novou společností.

Všichni respondenti se v rozhovorech alespoň z části dotkli tématu *významných druhých lidí*, kteří pro ně měli zásadní význam pro vnímání přijetí nebo nepřijetí v novém prostředí. Někteří se pozitivně ohlíželi zpět na své počátky v USA, kdy byli obklopeni lidmi, kteří jim byli otevření, ochotně je provázeli prvními obdobími a sdíleli

s nimi své socio-kulturní know-how. Jiní litovali, že nebyli ve svých začátcích obklopeni těmi, kteří by jim s potížemi pomohli a poradili v těchto oblastech.

Pastor Francisco přišel do USA legálně díky sportu a začal pracovat v církvi. Většinu svého života ve Spojených státech strávil obklopen americkými a hispánskými křesťany. V rozhovoru několikrát uvedl, že má pouze pozitivní zkušenosti s druhými lidmi, kteří se vždy chovali velmi otevřeně, přívětivě a vždy vnímal vysokou míru přijetí. Setkání s novou kulturou mu zprostředkovali lidé, kteří byli otevření a příjemní a on si z této kultury vybírá pozitivní prvky, kterými obohatí svůj život: „...*takže já si беру to nejlepší z této kultury a to nejlepší z naší kultury a obohacuji tak tím svůj život.*“

Pozitivní zkušenosti z prvních období svého pobytu v USA má rovněž doktor Mendez, jenž studoval medicínu v Mexiku a později se přistěhoval do Spojených států za svou manželkou, která je amerického původu. Její zkušenosti mu pomohly sžít se s novou kulturou. „*Měl jsem výhodu, že jsem měl za ženu Američanku. A ona mi ukázala ta pravidla, ve kterých oblastech být opatrný, jak funguje ten systém tady, jak funguje systém vzdělávání a tak.*“ Protože nebyl jeho lékařský diplom v USA zcela nostrifikován, musel si dodělat některé odborné kurzy lékařství. Právě za těchto okolností mu pomoc manželky nejvíce usnadnila čelit překážkám nového prostředí. Velkého pochopení a přijetí se dočkal i ze strany rodičů své manželky, kteří pochází z přistěhovalecké irské rodiny. Dobře rozuměli jeho obtížím s imigrací a integrací. Na základě pozitivních zkušeností z rodiny hodnotí pozitivně i celkové přijetí ze strany Američanů a USA hodnotí jako „*zemi vlídnou ke všem kulturám*“.

Potřebu mít vedle sebe někoho, kdo by jí provedl počátečními obtížemi v novém prostředí, projevila v rozhovoru učitelka Blanca. „*Já jsem neměla nikoho, kdo by mi ukázal, jak tady mám žít, jak se s tím vyrovnat. Moje sestra byla vzdaná a můj bratr žil se svou ženou v Novém Mexiku. Ona mu ukázala, co a jak, ale mě se toho nedostalo, já jsem na to musela prostě přijít sama.*“ S největšími obtížemi se potýkala v sociální oblasti. Nevěděla, jaké chování a oblečení se od ní očekává v různých situacích (začátek školního roku, maturitní večírek, výběrové řízení atd.). „*A váš způsob oblékání, mluvení... a na začátku roku, to jsem ani nevěděla, jak se mám obléci, přišla jsem na začátku školního roku a nevěděla jsem. A pak každý mohl vidět, že nejste odsud.*“ V důsledku segregace kvůli svému původu si zpočátku ani nemohla najít přátele mezi

Američany, kteří by jí v těchto oblastech pomohli. Ačkoli se snažila dostat se mezi skupinu anglicky mluvících spolužáků, byla odkázána na přátelství ve skupině hispánských přistěhovalců. „*A taky jsem měla přátele, kteří byli z Mexika, takže my jsme tihli k sobě. Prostě jsme tvořili jednu skupinu.*“ Významní pro ni tehdy byli učitelé ve škole, kteří jí poskytli podporu a měli k ní stejný přístup jako k anglicky mluvícímu kolektivu. „*A někteří učitelé se mě zastali a vzali mě pod svá křídla a ukázali mi některé věci.*“ Na jiném místě popisuje, jak důležitou roli pro ni hráli i její přátelé, kteří ji podpořili ve chvílích, kdy to chtěla vzdát a vrátit se zpět do Mexika.

Můžeme vidět, že *významné druhé osoby* mají značný význam při vnímání přijetí či nepřijetí majoritní společností. Mohou přistěhovalcům pomoci vyrovnat se s kulturními rozdíly a upozornit je na důležité aspekty života v novém prostředí. Důležitá je rovněž jejich podpora a povzbuzení v situacích, kdy přistěhovalci naráží na rozdíly a z nich někdy plynoucí potíže.

3.3.4 Ilegalita pobytu

Kategorie ilegalita pobytu je spojena s mnoha obtížemi, kterým musí imigranti bez dokumentů čelit. Situaci ilegálních imigrantů ve Spojených státech jsem popsala v teoretické části, kde jsem uvedla, že definice tohoto pojmu není jednoznačná. Přesto respondenti vnímali, že ilegalita vstupuje do jejich každodenních životů.

Ilegalita souvisí s jedincovým *vnímáním osobní svobody*. Pastor Francisco se k problematice ilegality a osobní svobody vyjadřuje takto: „*Když nemáte dokumenty, nejste svobodní. Když nemáte dokumenty, jste velmi omezení.*“ Respondenti uvedli, že mnoho přistěhovalců žije ve strachu před zatčením a následnou deportací ze země. K zatčení nejčastěji dochází při řízení automobilu. Pokud se imigrant dopustí přestupku a je zastaven policií nebo je zastaven za účelem běžné kontroly a nemůže se prokázat dokumenty, je okamžitě odveden na imigrační oddělení, kde se situace řeší. Juan, který žije ve Spojených státech již několik let bez dokumentů, v rozhovoru sdílel, že jediný strach, který teď má, je právě z deportace a z toho, že nebude schopný živit svou rodinu, pokud se tak stane. „*Jediná věc, která mě teď trápí, je že mě někdy zastaví policie a zjistí, že nemám dokumenty.*“ Ve svém jednání se přistěhovalci bez dokumentů necítí svobodně, protože jsou paralyzováni strachem z deportace.

Ilegalita souvisí i s možností bránit svá práva. Imigranti bez dokumentů jsou v postavení, kde nemohou uplatňovat nároky na práva, jako mají občané nebo legální přistěhovalci, i přestože se nachází ve stejných situacích jako oprávněné osoby. Proto se stávají terčem *diskriminace*. Nejčastěji je tomu v zaměstnání, kde jsou využíváni jako levná pracovní síla, která se v případě neadekvátních podmínek při práci nebo nedodržení podmínek pracovní smlouvy (pokud je vůbec uzavřena) nemůže bránit a odvolávat na úřady, které by situaci řešily. Eduardo, který čeká na rozhodnutí o deportaci, má četné zkušenosti ze zaměstnání jako imigrant bez dokumentů. V rozhovoru popisoval zejména těžkosti, které zažívá sám každý den ve své práci. Jeho nadřízený své zaměstnance, kteří jsou především imigranti bez dokumentů, nerespektuje a oni musí pracovat ve velmi nepříznivých podmínkách (vysoká teplota v kuchyni). Ačkoli ho na nepříjemnosti několikrát upozorňovali, jejich stížnostem se nikdy nevěnoval. Oni však nemají možnost obrátit se na vyšší autoritu, která by ho donutila pracovní podmínky změnit. *„No ale ten vedoucí je prostě zlý. No a já myslím, že Američani, když se něco takového stane, můžou zavolat vládě nebo někam a říct jim, co se děje v té kuchyni - a vláda zavolá majiteli, zeptá se, co se tam děje a proč je tam takové horko, to musíte změnit. Ale to imigranti bez dokumentů udělat nemohou. No a proto myslím, že je mu to jedno.“* Eduardo obecně na téma zaměstnávání ilegálních imigrantů poznamenává: *„Pracovat tady není lehké. Protože imigranti, kteří přijdou, berou jakoukoli práci. Ale Američani nebo lidi, kteří tady už dlouho žijí, by takovou práci nevzali. Nikdy jsem třeba neviděl nikoho bílého pracovat v restauraci, nebo na farmách atd. To dělají hlavně imigranti. A oni jim dávají tak 6 nebo 7 dolarů. Možná 8 nebo 10, nevím přesně, ale je to hodně levná pracovní síla. To je asi, proč ti Američani takovou práci nedělají. Je to za málo peněz. Ti, kteří mají dokumenty, mají většinou lepší práci. Platí jim trochu víc peněz. Ale ti bez dokumentů, berou, co je.“*

Když je pobyt přistěhovalců na území USA legální, mají stejná práva jako rodilí Američané a pokud jsou jim práva upírána, mohou se obrátit na instituce, které jim pomohou nárok uplatnit. Když však dokumenty nemají, nemají stejná práva a nemají ani na koho se v takovém případě obrátit, aby se nezjistilo, že jsou zde bez dokumentů. Aby mohli na území USA zůstat, jsou ochotni strpět i určitou míru diskriminace (např. práce za menší než minimální mzdu atd.).

3.3.5 Majetek

Respondenti také zmiňovali důležitost majetku ve vztahu k přijetí nebo nepřijetí většinovou společností. Majetek je prostředkem pro interakci s majoritní společností. Pokud mají přistěhovalci dostatečné prostředky, mohou si dovolit *interakci s Američany v jejich běžném prostředí*. Učitelka Blanca popisovala, jak se ve škole zachází rozdílně s těmi, kteří mají prostředky a těmi, kteří tyto prostředky nemají. Děti „majetných bílých Američanů“ mají podle jejích zkušeností jiné podmínky pro studium. V oblasti vzdělání jsou prostředky klíčové také proto, že studium na vysoké škole ve Spojených státech je finančně velmi náročné.

Blanca dále líčí své zkušenosti z období, kdy neměla mnoho finančních prostředků a se svými přáteli chtěla jít do restaurace: „*Třeba si pamatuju, že jsme s kamarády chtěli jít do restaurace a oni nám řekli, že nemůžeme, protože nemáme peníze, že je to luxusní restaurace a to si my nemůžeme dovolit. Ale není to jako, že by to bylo zakázané, jen nemáte ty prostředky to uskutečnit.*“ Kvůli nedostatku peněz neměli možnost setkat se s Američany v jejich přirozeném prostředí.

Doktor v rozhovoru poukázal na vztah finančních prostředků a diskriminace takto: „*dokud mám v kapse peníze, tak mě nikdo nediskriminuje.*“ Pokud mají přistěhovalci dostatek prostředků na to, aby si mohli dovolit statky a služby ve stejné míře jako většinová společnost, majoritní skupina je vnímá na stejné úrovni jako své členy. V případě absence nebo malého množství prostředků nemá majoritní skupina z interakcí s přistěhovalci žádný finanční profit a přistěhovalce segreguje nebo diskriminuje.

3.3.6 Vzdělání

V jednotlivých příbězích respondentů jsem mohla pozorovat také důležitost vzdělání ve vztahu k přijetí nebo nepřijetí majoritní společností. Pastor Francisco zakoušel vysokou míru přijetí i proto, že získal vysoké vzdělání na sekulárních i církevních univerzitách v Mexiku a ve Spojených státech našel snadno zaměstnání. Vysoké vzdělání pomohlo i dotazovanému lékaři. Ačkoli si musel doplnit speciální vzdělání, aby mohl vykonávat praxi ve Spojených státech, jeho vzdělání mu zajistilo pozici respektovanou majoritní společností.

Učitelka Blanca vnímala vztah mezi finančními prostředky a vzděláním: „*Peníze ano, ty vám pomůžou, ale když nemáte peníze? Co je další odpověď? No musíte se vzdělávat, musíte dosáhnout nějakého vzdělání.*“ Podle ní je prostředkem k přijetí majoritní společností právě vzdělání, které pomáhá přistěhovalcům pochopit místní kulturu, zdokonalit se v jazyce a získat dobré zaměstnání.

Pastor Francisco v rozhovoru upozorňoval na zvláštní postavení mexických přistěhovalců, kterým se nedostává kvalitního vzdělání v Mexiku, a ve Spojených státech se kvůli tomu setkávají s mnoha obtížemi. „*Musíme si uvědomit, že většina lidí Mexika pochází z velmi chudého prostředí a nemají vysoké vzdělání. A když sem přijdou, je to pro ně velmi těžké. Pro lidi, kteří nemají žádné vzdělání, nic. Narážejí na hodně překážek.*“ Výskyt potíží zřejmě není spojen výhradně s mexickým původem, ale spíše s nízkým vzděláním.

Vzdělání často souvisí i s legalitou pobytu. Pokud mají Hispánci dostatečně vysoké vzdělání a mají USA profesně co nabídnout, jsou zde vítáni a většinou i snadněji obdrží víza nebo potřebné dokumenty. S vyšším vzděláním se také poji jistý status ve společnosti, kterého jsou si Američani vědomi a podle toho se k přistěhovalcům chovají.

3.3.7 Barva pleti

Respondenti ve výzkumu několikrát popisovali obtíže, kterým museli čelit na základě odlišné barvy pleti. Barva pleti představuje nejvýraznější diferenční prvek, na jehož základě dochází ke stigmatizaci imigrantů. Determinuje osud přistěhovalce již od příchodu do země. Už při kontrole na letišti jsou přistěhovalci s rozdílnou barvou pleti **kontrolováni přísněji**. „*A když cestujete, jste na letišti a vypadáte trochu východně, nemusí to být nutně Hispánci, tak vás zastaví a dvakrát zkontrolují.*“ uvedl v rozhovoru lékař. Hispánci jsou kvůli svému vzhledu vystavováni častějším silničním kontrolám, protože se předpokládá, že většina z nich je na území Spojených států ilegálně.

Blanca vnímala odlišnou barvu pleti jako problém zejména na základní škole: „*Byli zlí, protože už jenom když se na vás podívali, viděli, že nejste z US.*“ Problémy spojené s pletí ale vnímá i v dospělosti: „*Pořád vnímám, že je tady hodně předsudků,*

diskriminace a to vše jen kvůli barvě kůže. Nemyslím si, že bych se cítila stejně, kdybych byla běloška. Vidím to u svých přátel, kteří mají světlejší kůži než já. Touží po tom, aby se „rozpustili“ v tom „melting pot“. A říkají si, že když nepromluví, ostatní ani nebudou vědět, že nejsou Američani, ale jakmile promluví, hned budou vědět, že nejsou odsud.“ Vnímání odlišnosti vlastní pleti ovlivňuje i vnímání sama sebe (*„cítila bych se jinak“*). Hispánci na základě jednání osob (stigmatizace) v jejich okolí vnímají odlišnost své pleti negativně a jako něco nežádoucího, bez čeho by se dokázali obejít. Takto popisuje důsledky stigmatizace ve své knize i Goffman (2003, s. 6).

Barva pleti jako další oblast souvisí nejen s vnímáním přistěhovalců ze strany majoritní společnosti a jejich chováním vůči přistěhovalcům, ale také se subjektivním vnímáním jedinců a jejich pojetí sama sebe.

3.4 Shrnutí

Ve výzkumu jsem si položila otázku, jakým způsobem vnímá příslušník hispánské menšiny přijetí ze strany Američanů a zda ve svém každodenním životě naráží na obtíže spojené se svým původem (a jakého charakteru tyto obtíže jsou). Na základě analýzy dat jsem identifikovala 7 kategorií, které respondenti (hispánští přistěhovalci) zvýznamňovali v souvislosti s přijetím většinovou společností. Jsou to ***jazyková vybavenost imigrantů, vědomí a odvaha dožadovat se osobních práv, významné druhé osoby, ilegalita pobytu, majetek, vzdělání a barva pleti***. Jednotlivé kategorie se pojí i s konkrétními potížemi, kterým musí Hispánci čelit v každodenním životě.

Respondenti vnímali, že jejich míra *jazykové vybavenosti* souvisí se segregací z anglicky mluvící většinové společnosti a vnímali souvislost i s diskriminací. Při segregaci se objevovaly pocity ztracenosti a osamocení. Dále jazyková vybavenost podle účastníků výzkumu souvisí i s možností získat dobré zaměstnání. Někteří respondenti se setkali také s posměchem kvůli své nedostatečné jazykové vybavenosti. Někdy se obtíže spojené s nedostatečnými jazykovými kompetencemi staly motivací k sebezdokonalování přistěhovalců v oblasti jazyka.

Další oblastí související s přijetím nebo nepřijetím většinovou společností je *vědomí a odvaha dožadovat se osobních práv*. V případě, kdy si byli respondenti

vědomi svých práv a byli schopni svá práva obhajovat, nemuseli čelit diskriminaci. Popisovali i situace, ve kterých si nebyli vědomi svých práv a nebyli schopni se za svá práva postavit. Tyto situace byly většinou společností zneužity a s přistěhovalci nebylo zacházeno na základě rovného přístupu. Dokonce se objevila i diskriminace v určité oblasti.

Významné druhé osoby jsou lidé, kteří provázeli imigranta integrací a pomohli mu. Účastníci výzkumu zvýznamněli úlohu těchto lidí při vnímání přijetí nebo nepřijetí většinou společností. *Významné druhé osoby* představují pomoc, podporu, zdroj informací a povzbuzení v situacích, kdy se přistěhovalci musí vyrovnávat s kulturními a sociálními rozdíly a potížemi s nimi spojenými.

Respondenti přiložili význam také kategorii *ilegalita pobytu*. Pokud je pobyt imigranta na území USA legální, má stejná práva jako ostatní Američané a v případě nedodržování práv má možnost obrátit se na instituce, které by jeho situaci řešily. V opačném případě nemůže uplatňovat nárok na práva, která z jeho ilegálního statusu nevyplývají. Aby mohli respondenti na území USA zůstat, jsou ochotni tolerovat i určitou míru diskriminace.

Kvůli *omezeným finančním prostředkům* respondenti neměli možnost být v interakci s Američany v jejich přirozeném prostředí (restaurace, vysoká škola...). Jeden z respondentů výzkumu poukázal na vztah finančních prostředků a diskriminace, které musí přistěhovalci čelit, nemají-li dostatek prostředků.

Význam ve vztahu k přijetí nebo nepřijetí přiložili přistěhovalci i vzdělání. Důležitost přikládali zejména úrovni vzdělání, která se pojí s jejich statusem ve společnosti. Při dostatečně vysokém vzdělání mají společnosti co nabídnout a jsou v USA vítáni, snadněji obdrží dokumenty a najdou práci.

V neposlední řadě vnímali účastníci výzkumu význam *barvy pleti*, která souvisí s chováním většinové společnosti, ale také se subjektivním vnímáním přistěhovalců, kteří hodnotili odlišnost barvy pleti jako něco, co negativně ovlivňuje jejich každodenní život.

3.5 Diskuze

Jsem si vědoma, že jsem pravděpodobně nezjistila všechny kategorie. Důvodem je omezený časový harmonogram výzkumu, který jsem realizovala během své tříměsíční zahraniční praxe v Coloradu, USA. Uvědomuji si, že aby byl výčet kategorií úplný, musela bych se dotazovat většího počtu respondentů. Vliv na kvalitu získaných dat mohly mít i mé nedostatečné dovednosti v oblasti kvalitativního výzkumu, který jsem dělala poprvé.

Slabinou výzkumu může být jeho jazyková stránka. Výzkum neprobíhal v mém mateřském jazyce (čeština) a ani v mateřském jazyce respondentů (španělština), ale v angličtině. Respondenti nebyli vždy schopni zcela vyjádřit své myšlenky anglicky a někteří se uchýlovali k použití španělštiny. Ve výzkumu navíc využívám metody, které jsou založené na analýze výpovědí respondentů. V průběhu analýzy mohlo dojít k jejich zkreslení a následné nesprávné interpretaci. Na obtíže spojené s dotazováním v jiném než mateřském jazyce upozorňuje Padgett (2008, s. 119), která vybízí ke zvýšené opatrnosti při sbírání i interpretaci dat. I přes potíže se ztíženými jazykovými podmínkami jsem se snažila zaznamenávat, analyzovat a interpretovat data co nejdůvěhodněji.

Výsledky výzkumu mohou posloužit sociálním pracovníkům pracujícím s imigranty pro hlubší pochopení životní situace jejich klientů a porozumění obtížím, se kterými se mohou imigranti setkat.

Závěr

Cílem práce bylo prostřednictvím kvalitativního empirického šetření zjistit, jakým způsobem vnímá příslušník hispánské menšiny přijetí ze strany Američanů a zda ve svém každodenním životě naráží na obtíže spojené se svým původem (a jakého charakteru tyto obtíže jsou).

V teoretické části práce jsem pro uvedení do kontextu vysvětlila pojmy *multikulturalismus* a *multikulturalismus v USA*. Klíčovou hodnotou multikulturalismu je odlišnost a rozmanitost. V podkapitole věnující se multikulturalismu v USA jsem ukázala vývoj multikulturalistické ideje v historii USA. Základní ideou byl jednotný homogenní americký národ, do kterého se rozpouští odlišné etnicity a kultury. Tento proces je označován jako *tavící tyglik* („melting pot“). Původní vize nebyla nikdy naplněna a ve skutečnosti se skupiny přistěhovalců asimilovaly do kultury anglicky mluvících protestantů. Po druhé světové válce došlo k přehodnocení původního systému a nově se začal prosazovat myšlenkový proud hlásající kulturní pluralismus, později multikulturalismus. USA měly být národem národností a novou metaforou vystihující tento směr se stala „salátová mísa“, ve které si skupiny přistěhovalců zachovávají svá kulturní specifika, ale dohromady tvoří jeden národ. Další změnu přinesly teroristické útoky v září 2001, po nichž se USA začaly zaměřovat na globální kulturu migrantů a roli náboženství v sekularizovaném demokratickém státě. V posledních letech narůstá počet hispánských přistěhovalců, jejichž přítomnost značně ovlivňuje kulturu amerického národa.

Další kapitole jsem věnovala hispánské menšině v USA. Nejprve jsem ji vymezila jako menšinu skládající ze skupin španělsky mluvících obyvatel Mexika, Kuby, Puerto Rica, El Salvadoru a dalších zemí Latinské Ameriky a Karibiku. V této kapitole jsem vysvětlovala i problematiku stigmatizace, které jsou hispánští přistěhovalci vystaveni v každodenním životě. Dalším velkým tématem spojeným s hispánskou menšinou je ilegální imigrace. Vymezení pojmu ilegální imigrace je možné pouze v souvislosti s legislativními podmínkami dané země, a proto jsem v následující podkapitole vysvětlovala historický vývoj imigrace a americké legislativy v oblasti imigrace se zaměřením na hispánské imigranty. I přes restriktivní opatření se

vládě USA nepodařilo zabránit vysoké míře imigrace a s nově vznikajícími opatřeními rostla i míra ilegální imigrace. Počet Hispánců ve Spojených státech neustále narůstá a USA se musí vypořádávat s nově vznikající kulturou s významným vlivem hispánských prvků.

Cílem výzkumné části práce bylo popsat konkrétní zkušenosti příslušníků hispánské menšiny prostřednictvím kvalitativní empirické studie a kriticky reflektovat zjištění v kontextu výše popsané teorie. Výzkum jsem realizovala prostřednictvím hloubkových rozhovorů v anglickém jazyce. Pro analýzu rozhovorů jsem použila metodu otevřeného kódování. Kódy jsem následně spojila v kategorie představující oblasti, kterým respondenti přiložili význam ve vztahu s přijetím nebo nepřijetím většinovou společností. Jsou to ***jazyková vybavenost imigrantů, vědomí a odvaha dožadovat se osobních práv, významné druhé osoby, ilegalita pobytu, majetek, vzdělání a barva pleti***. U jednotlivých kategorií respondenti popisovali konkrétní potíže, se kterými se potýkají v každodenním životě.

Osobní zkušenosti přistěhovalců popsané ve výzkumu mohou sloužit sociálním pracovníkům pracujícím s přistěhovalci a pro lepší porozumění situace přistěhovalců studentům, kteří se chystají na zahraniční praxi ve Spojených státech amerických.

Seznam literatury:

- ACOSTA, Y. D., DE LA CRUZ, G. P. (2011). The foreign born from Latin America and the Caribbean: 2010 [on-line]. Dostupné 20. 1. 2013 z <http://www.census.gov/prod/2011pubs/acsbr10-15.pdf>
- ALEXANDER, J. C. (1988). Ústřední solidarita, etnická okrajová skupina a sociální diferenciacie. In MARANDA, R. (Ed.) *Etnická různost a občanská jednota* (s. 16 – 48). Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- ALEXANDER, J. C. (1993). The discourse of American civil society: a new proposal for cultural studies. *Theory and society*, č. 22, s. 151-207.
- ALEXANDER, J. C. (2001). Promýšlení způsobů začlenění: asimilace, napojování a multikulturalismus jako varianty občanské participace. In MARANDA, R. (Ed.) *Etnická různost a občanská jednota* (s. 49-71). Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- BARŠA, P. (2003). *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- BEAN, F. D., TIENDA, M. (1980). *The hispanic population of the United states*. New York: Russel sage foundation.
- CARROLL, M. D. (2008). *Christians at the border*. Grand Rapids: Baker Academic.
- COX D., PAWAR M. (2006). *International social work: issues, strategies and programs*. London: Sage.
- DANIELS, R. (1991). *Coming to America – a history of immigration and ethnicity in american life*. New York: Harper Collins Publishers.
- DE GENOVA, N.P. (2002). Migrant “illegality” and deportability in everyday life. *Annual Review of Anthropology*, č. 31, s. 419 – 447.
- ENNIS, S. R., RÍOS-VARGAS, M., ALBERT, N. G. (2011). The hispanic population 2010. [on-line]. Dostupné 9. 3. 2013 z: <http://www.census.gov/prod/cen2010/briefs/c2010br-04.pdf>
- GANN, L. H., DUGNAN, P. J. (1986). *The Hispanics in the United states*. Stanford: Westview Press.
- GOFFMAN, E. (2003). *Stigma – poznámky o zvládání narušené identity*. Praha: Slon.

- GUERRERO, T. (2000). *Easy Scapegoats: Sans Papiers Immigrants in Europe. State Strategies and Intervention Strategies for Civil Society*. Freudenberg Stiftung, Weinheim, Germany.
- HENRETTA, J. A. a kol. (1993). *America's history – volume 2*. New York: Worth Publishers.
- HEYWOOD, A. (2004). *Political theory – an introduction*. New York: Palgrave Macmillan.
- HIRT, T., JAKOUBEK, M. (2005). *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit (antropologická perspektiva)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o.
- HUNTINGTON, S. P. (2004). *Kam kráčíš, Ameriko? - Krize americké identity*. New York: Simon and Schuster.
- Independence hall association (1994): The declaration of independence [on-line]. Dostupné 9. 3. 2013 z: <http://www.ushistory.org/declaration/document/index.htm>
- LEE, R. M., FIELDING, N. G. (2004). Tools for qualitative data analysis. In HARDY, M., BRYMAN, A. (Eds.). *Handbook of data analysis*. (s. 529–546). London: Sage Publications.
- MASSEY, D. S., PREN, K. A. (2012). Unintended Consequences of US Immigration Policy: Explaining the Post-1965 Surge from Latin America. *Population and development review*. č. 38, s. 1-29.
- MIOVSKÝ, M. (2006) *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada publishing, a.s..
- NORTON, M., B. a kol. (1990). *a people and a nation, history of the United States – volume 2*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- PADGETT, D. (2008). *Qualitative methods in social work research*. UK: Sage.
- PAYNE, M. (2005). *Modern social work theory*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- ROTHERAM-BORUS, M. J. (1993). Biculturalism among adolescents. In BERNAL, M. E., KNIGHT, G. P. (Eds.) *Ethnic identity – formation and transmission among hispanics and other minorities*. (s. 81-102)Albany: State university of New York Press.
- RUBIN, D., VERHEUL, J. (2009). *American multiculturalism after 9/11*. Amsterdam: Amsterdam University press.
- SANCHEZ KORROL, V. (1983). *From colonia to community: the history of Puerto Ricans in New York City*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press

- SARTORI, G. (2005). *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Praha: Dokořán.
- ŠÍŠKOVÁ, T. (2001). *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál.
- ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
- TINDALL, G. B., SHI, D. E. (1994). *Dějiny Spojených států amerických*. Praha: Lidové noviny.
- TRBOLA, R., RÁKOCZYOVÁ M. (2011). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR I*. Brno: Barrister and Principal.
- United States. Department of Homeland Security. *Yearbook of Immigration Statistics: 2011*. Washington, D.C.: U.S. Department of Homeland Security, Office of Immigration Statistics, 2012.
- VALTONEN, K. (2008). *Social work and migration: Immigrant and refugee settlement and integration*. Surrey: Ashgate.